

Mokslo Lietuva

Leidžiamas nuo 1989 m., du kartus per mėnesį

Nr. 15 (570)

 SPAUDOS,
 RADIO IR
 TELEVIZIJOS
 REMIMO
 FONDAS

Geriausi jaunieji mokslininkai savo ateitį mato Lietuvoje

Šių metų jaunųjų mokslininkų parengtų disertacijų konkurso laureatai su Lietuvos Prezidente. V. Skaraičio (BFL) ir R. Dačkaus (Prezidentūros) nuotrauka

Jūratė Važguskaitė

Rugsėjo 13 d. geriausias disertacijas parašę jaunieji mokslininkai tradiciškai pagerbti Lietuvos Respublikos Prezidento rūmuose. Valstybės vadovė J. E. Dalia Grybauskaitė, sveikindama mokslo bendruomenę, sakė, kad dažnam mokslininkui mokslas yra pašaukimas ir gyvenimo būdas, linkėjo išlaikyti vaikišką smalsumą ir nenustoti daryti tai, kas įdomu.

Konkursui buvo pateikta 51 disertacija: 28 iš jų buvo apgintos fizinėse, technologijos, biomedicinos ir žemės ūkio srityse, o 23 skirtos socialinių ir humanitarinių mokslų tematikai. Laureatais pripažinti 9 jaunieji mokslininkai, tyrinėję įvairiausias temas: nuo modernių miestų plėtros tendencijų iki DNR interferencijų ir didelės galios stačiakampių impulsų. Tarp geriausių disertacijų autorių – po tris Vilniaus Gedimino technikos ir Kauno technologijos universitetų atstovus, du Vilniaus universiteto jaunieji mokslininkai, po vieną iš Vytauto Didžiojo ir Aleksandro Stulginskio universitetų.

Iš šių metų laureatų būrio išrinktos dvi įspūdingiausios šių metų disertacijos – fiziko Jevgenijaus Chmeliovo „Sužadinimo evoliucija ir savireguliacijos geba fotosintetinėse šviesą surenkančiose sistemose“ (Vilniaus universitetas) ir ekonomisto Luko Macijausko „Finansų rinkų dalyvių iracionalumu paremta taktinė turto alokacija“ (Vilniaus Gedimino technikos universitetas).

Geriausių disertacijų autoriai sutiko pla-

čiau papasakoti apie savo tyrimus ir jų rezultatus. „Tyrinėju pirminius fotosintezės procesus, domiuosi, kaip sukuriama šviesa, kaip panaudojama energija pirminėse reakcijose. Daug dirbome su užsienio laboratorijomis, atlikome įvairius eksperimentus. Būdami teoretikai, bandėme suprasti reiškinį ir apdoroti gaunamus duomenis“, – papasakojo fizinių, technologijos, biomedicinos ir žemės ūkio mokslų sričių laimėtojas fizikas Jevgenijus Chmeliovas. Anot jaunojo mokslininko, tokie tyrimai padeda giliau suprasti, kaip vyksta tam tikri fotosintezės procesai. Tai yra labai svarbu, nes tikimasi, kad jau artimiausioje ateityje atsiras technologinės galimybės panaudoti žinias apie fotosintezės

procesus, kuriant energijos šaltinius, išgaunant elektrą. Mokslininkas tikino, kad savo ateitį mato Lietuvoje, dirbti ir tęsti tyrimus nori namuose. „Galbūt norėčiau išvykti trumpam, įgauti naujos patirties pasižvalgyti, bet dirbti noriu namuose. Čia galima nuveikti daug naudingo ir įdomaus“, – sakė apdovanotos disertacijos autorius.

Geriausia konkurse pripažintos socialinių ir humanitarinių mokslų disertacijos autoriaus ekonomisto Luko Macijausko darbo išvalgos jau yra taikomos praktikoje. Mokslininkas pripažino, kad savo ateitį taip pat mato Lietuvoje, ir labai džiaugiasi, kad jo

■ Nukelta | 5 p.

Malonūs skaitytojai

Kviečiame prenumeruoti Lietuvos mokslininkų laikraštį „Mokslo Lietuva“, leidžiamą nuo 1989 metų. Šis laikraštis skirtas ne tik akademinėi, bet ir plačiajai visuomenei, visiems, kurie domisi mokslo raida, gyvenantiems tiek Lietuvoje, tiek ir bet kurioje kitoje pasaulio šalyje.

Galite užsisakyti:

1) spausdintą laikraštį „Mokslo Lietuva“ – Lietuvos pašto skyriuose arba jo interneto svetainėje „www.post.lt“, kurį gausite įprastiniu paštu,

2) elektroninę laikraščio „Mokslo Lietuva“ versiją (PDF formate), kuri Jums bus atsiųsta elektroniniu paštu. E. leidinio prenumeratos kaina metams – 10 eurų, pusmečiui – 5 eurai.

Prenumeratą galima apmokėti, naudojantis elektronine bankininkyste arba banko skyriuje. Tikimės, kad „Mokslo Lietuva“ visada bus laukiama Jūsų namuose.

Kviečiame Jus lankytis ir Lietuvos mokslininkų sąjungos svetainėje <http://lms.lt/>

Lietuvos edukologijos universiteto studentai. LEU fotoarchyvo nuotr.

ŠIAME NUMERYJE

Jaunųjų mokslininkų pagerbimas Lietuvos Prezidentūroje ● 1, 5 p.

Mintys pasitikus naujuosius mokslo metus ● 2, 4 p.

Lietuvos Respublikos Seimo pranešimai ● 3 p.

Darni visų regionų plėtra neįmanoma agrarinio sektoriaus jėgomis ● 3 p.

2016-ųjų „Europos mokslo“ forumas ● 6 p.

Lietuvos universitetuose – naujos studijų programos, nauji tyrimų centrai ● 6, 7 p.

Mokslo naujovės ● 7 p.

Pertvarkytas architektų rengimas ● 8 p.

Penki patarimai, kaip mokytis ● 8 p.

VGTU kuria skaitmeninį miesto modelį ● 9 p.

Bibliotekų metai: profesoriaus Ginočio Procutos dovanos Šiaulių universitetui ● 10, 11 p.

Knyga apie Jerzy Giedroyc ● 11 p.

PRADĖJUS NAUJUOSIUS MOKSLO METUS

LMA akademiko, Lietuvos edukologijos universiteto rektoriaus prof. habil. dr. Algirdo Gaižučio atsakymai į Lietuvos mokslininkų laikraščio „Mokslo Lietuva“ klausimus

Lietuvos edukologijos universiteto rektorius akad. Algirdas Gaižutis naujųjų mokslo metų pradžios šventėje

– Gerb. Rektoriau, su kokiomis viltimis pasitikote naujųjų mokslo metų pradžią? Kas Jums labiausiai kelia nerimą?

– Ne vien tik man, bet ir daugeliui kitų universitetų rektorių kelia nerimą tam tikri globalizacijos iššūkiai. Prie jų pirmiausia priskirčiau demografinius veiksnius ir jaunimo emigraciją į užsienio šalis. Būtina geriau suprasti ir psichologines jaunosios kartos nuostatas.

Viešojoje erdvėje skelbiama, kad kai kurie universitetai, tarp jų ir mes, nesurinko tiek studentų, kiek planavo. Tačiau mes į šiuos dalykus žiūrime kaip į šių dienų tikrovės reiškinius. Kiekvienas universitetas (net ir iš tų, kurie apie save galvoja perdėtai gerai) yra veikiamas daugelio tiek europinių, tiek vidinių Lietuvos sąlygų. Gyvename ne kažkokią išgrynintą, o kontekstualioje erdvėje, tad suvokti tos erdvės įtaką švietimo sistemai nėra taip paprasta. Daug kas mūsų veikloje priklauso ne tik nuo mūsų pačių – ryžto, gero studijų programų planavimo, bet ir nuo sugebėjimo matyti, kaip Lietuvoje reikia tvarkyti švietimo sistemą.

Turiu pastebėti, kad kai kurios studijų programos, kurios, mūsų manymu, turėjo būti paklausios, nesurinko pakankamo studentų skaičiaus. Pedagogų rengimo kryptys šiemet surinko 71 proc. studentų (praėjusiais metais – 74 proc.). Sumažėjo studentų, mokančių už studijas. Matydami šias tendencijas, suprantame, kad kitais metais reikės labai gerai apgalvoti, kokias naujas studijų programas pasiūlyti studentams, kad nerentabilių programų mūsų universitete būtų mažiau. Antra vertus, nerentabilios programos atsiranda ne tik dėl universitetų kaltės, kai programų turinys yra nebrandus ar trūksta profesūros, bet ir dėl to, kad dabartinė karta turi kitokią orientaciją, kurias perprasti tikrai nėra lengva.

Jaunimas, kuris dabar ateina į kultūrinį pasaulį, psichologiškai yra sudėtingas. Mano manymu, ankstesnės kartos taip tarpusavyje nesiskyrė, kaip išsiskiria šiuolaikinis jaunimas. Ankstesnės kartos labiau pasitikėjo tuo, kaip buvo formuluojamas valstybės gyvenimas „iš viršaus“, buvo mažiau kritizmo, netgi skepticizmo. Dabartinio jaunimo galvose yra daug mažiau romantizmo ir sklaidymo padebesiais nei mūsų. Galima sakyti, kad istorijos permainos ir

naujų tendencijų vėjai jaunimui pravėdino galvas. Jauni žmonės dabar domisi, kokią algą bus galima uždirbti baigus vieną ar kitą specialybę, kur bus galima gauti darbo, kaip reikės kurti šeimos židinį. Man toks jų pozityvizmas imponuoja, tai yra geri jaunimo bruožai – jis tampa labiau subrendęs, labiau pasiruošęs gyvenimo praktikai, kuri iš tikrųjų jau čia pat. Juk tie ketveri ar šešeri metai universitete, kurie subrandina asmenybes, prabėga labai greitai.

– **Turbūt sutinkate su vertinimu, kad Lietuvos visuomenė šiuo metu yra labai susiskaidžiusi, kad nemaža jos dalis yra gana pasyvi ar net apatiška, apimta kraštutinio primityvaus individualizmo. Itin daug aktyviai visuomeninėje veikloje galėjusių dalyvauti mūsų tautiečių yra išvykę dirbti į kitas valstybes. Kaip tokios mūsų visuomenės raidos tendencijos paveikė Lietuvos akademinę bendruomenę?**

– Mūsų visuomenė, ko gero, ir negalėjo būti nesusiskaidžiusi, nes tokį jos būvį sąlygoja „tarybinio“ laikotarpio patyrimas. Bendruomeniniai ryšiai, egzistuojantys demokratinėje visuomenėje, mums buvo nebūdingi. Nors vadinamojoje kolchoziniame visuomenėje ir buvo tas kolchozinis bendruomeniškumas, tačiau tai buvo tikrojo, žmogiškojo, bendruomeniškumo iškamša. Po ja slėpėsi ne kas kita, kaip žmogaus pavertimas darbo įrankiu, suteikiant jam tik kai kurių kultūrinių galimybių, pavyzdžiui, švietimą. Tačiau tokia santvarka žmogų daro visiškai suvaržytą. Tikrosios bendruomeniškumo formos egzistavo tik iki sovietmečio, nepriklausomoje Lietuvoje.

Lankiausi jubiliejinėje parodoje Vytauto Didžiojo universitete, žiūrėjau į stendus, kuriuose buvo galima pamatyti, kiek nepriklausomoje Lietuvoje veikė įvairių bendrųjų: kultūrinių, profesinių, psichologinių, ideologinių ir pan. Berods, penkiasdešimt viena ar dvi. O kas buvo „tarybiniais“ metais? Komjaunimas, profsąjungos, sporto sąjungos ir viskas.

Žmogus, natūraliai bręsdamas, pavyzdžiui, besiruošiantis profesijai studentas, save realizuoja bendruomeninio gyvenimo sanklodose. Jis tampa įtrauktas, aktyvus. Tad bendruomeniškumas jaunimui akademinėje terpėje daro tikrai didelę ir gerą įtaką.

Socialinėje erdvėje labiausiai trūksta tikro bendruomeniškumo suvokimo, kai suprantama, kad egzistuoju ne tik aš, kad šalia manęs yra kitas ir kiti. Reikia suprasti, kad aš, kaip individas, galiu turėti labai didelę atsvarą ir pasipirtį, sugebėdamas keistis mintimis, pasitikrinti su kitais ir per kitus, kartu augti bei turtėti kaip asmenybė. Tad kol kas nėra tokio tiek bendruomeniškumo jausmo, tiek vertės supratimo, koks galėtų būti, nors jau praėjo dvidešimt penkeri nepriklausomybės metai.

Yra tam tikri išibėgėjimai universitetiniame gyvenime, kai kurių miestų savivaldybių veikloje, kur yra juntamas atskirties mažinimas. Tačiau mūsų visuomenės sąrauge matyti labai daug atskirtų segmentų, kurie privalėtų bendrauti ir palaikyti vienas kito galią. Pavyzdžiui, švietimo sistema ir kultūrinė sfera. Dabar miesteliuose atsirado daugiafunkcių centrų, kurie derina švietimo ir kultūrinių interesus. Žmonės jau pradeda suprasti, kad reikia susikalbėti, tartis, bendromis pastangomis siekti tikslo. Ne veltui dabar sinergetikos sąvoka yra populiari. Juk sinerģija yra proto papildymas protu arba silpnosios atsirėmimas į stipresnį, o mažiau kompetentingo – į kompetentingą.

pradinės pozicijos visiems turi būti lygios. Reikia siekti, kad mokslas visiems būtų nemokamas – tai yra pats aukščiausias dalykas, kurį galime sukurti visuomenei.

Antra vertus, esu giliai įsitikinęs, kad visuomenės nesudaro vienspalviai individai. Visuomenė yra labai susisluoksniavusi. Galima pasakyti, kad visoje visuomenės raidoje egzistavo, egzistuoja ir egzistuos elitas, kad ir kaip jį gali maišyti su žemėmis komunistai, socialistai ar liberalai. Visuomenė be jo negali egzistuoti ir pasiekti savo tikslų bet kioje sferoje – ar tai būtų mokslas, švietimas, menas, ar socialinės gerovės sritis. Visur yra elitas, vidurinioji klasė ir žemesnioji klasė, tačiau negalima vieniems kitų teisti.

Pagal užsienio šalių atliktus posovietinio laikotarpio tyrimus, mūsų vidurinioji klasė yra gana silpnoka. Tačiau kuo finansiškai stipresnė ši klasė tampa, tuo visai visuomenei sąrangai yra naudingiau, nes vidurinioji klasė yra pati skaitlingiausia.

– **Dažnai galima išgirsti, neva dėl visų neigiamų dabarties reiškinių kalta valdžia, tačiau kiti atkerta, kad turime tokią valdžią, kokios patys nuspelnėme. Nors takoskyra tarp esančių valdžioje ir plačiosios visuomenės yra**

Šventės dalyviai Lietuvos edukologijos universitete

Bendruomeniškume slypi dideli dalykai. O bendruomeniškumo stygius skatina į kitaminčius žiūrėti su įtarumu, tarsi per didinamąjį stiklą. Tačiau dabar tokie dalykai jau nyksta, nors ir ne taip sparčiai, kaip galėtų.

– **Kokiomis priemonėmis galima sustabdyti visuomenės abejingumo plitimą, paskatinti visuomenę susitelkti?**

– Iš tikrųjų šie dalykai yra susieti su socialine visuomenės sąranga. Atskirties problematika priklauso nuo daugelio dalykų – pirmiausia nuo įvairių valstybėje priimtų įstatymų. Įstatymai yra svarbūs, nes užtikrina teisingumo jausmą ir būvimą. Pats stipriausias ir labiausiai išugdytas jausmas, kurį matau senosiose civilizacijose, pradedant iki Kristaus, yra teisingumas. Tad kuo labiau stiprėja teisingumo jausmas ir suvokimas, tuo labiau ta atskirtis mažėja. Todėl, leidžiant įstatymus, visada reikia žiūrėti, ar nepadidinama atskirtis tarp tam tikrų socialinių grupių. Pavyzdžiui, sprendžiant universitetinį išsilavinimą liečiančius teisinius klausimus, reikia turėti omenyje, kad

pasiekusi kraštutinę, labai pavojingą ribą, tačiau sutelktų visuomenės veiksnių nematyti. Kaip visuomenės susitelkimui galėtų pasitarnauti akademinė bendruomenė? Gerai žinoma tezė, kad net iš pačių pavojingiausių situacijų visuomenė gali išgelbėti universitetai. Bet ar patys universitetai, mokslo centrai, juose dirbantys mokslininkai suvokia šią savo misiją?

– Manau, pasiekti vienybės nėra taip paprasta, nors tą siekti galime deklaruoti. Panašiai kaip ir su fundamentaliomis religijomis. Pati ekumenizmo idėja yra suprantama ir tikinčiajam, ir netikinčiajam. Ji galėtų būti viena didžiausių mūsų dabartinio gyvenimo siekiamybių, kad fundamentalios religijos rastų bendrus sąlyčio taškus, nors jos ir yra skirtingos. Nėra jokios neperinamos ribos tarp vieno ir kitų religijų. Krikščionybėje, budizme, islame yra ne tik panašių, bet ir tapatių idėjų apie gyvenimą ir atpildą. Moraliniai principai visur

LIETUVOS MOKSLININKŲ SĄJUNGOJE

Darni regionų plėtra: kaip ją įgyvendinti Lietuvoje

Prof. dr. Jonas JASAITIS

Dabar Lietuvai tenka dorotis su labai sudėtingais socialiniais ir ekonominiais išbandymais: nebesuvaldoma hiperemigracija, atokesnių regionų sąstingiu ir jų katastrofišku ištuštėjimu, šturpiomis asocialaus elgesio apraiškomis. Milžiniški finansiniai srautai skiriami bedarbių ir žemiau skurdo ribos atsidūrusių asmenų šalpai, užuot šias lėšas panaudojus gamybinių įmonių kūrimui ir optimaliam **vietinių** žmogiškųjų, gamtos ir infrastruktūros išteklių panaudojimui. Atvirai pripažįstama, kad susiformavo „dvi ekonomikos“ – Vilnius ir „kita Lietuva“ (Kuodis R., 2016 ir kt.).

Labiausiai absurdiška tai, kad investicijos į regionus laikomos neperspektyviomis, o ekonomikos raidą bandoma grįsti vieno miesto – Vilniaus – ir artimiausių jo prieigų plėtote, likusioje valstybės teritorijoje bandant išgyventi iš agrarinio sektoriaus, **prekybos ir pervežimų**. Neadekvačiai menkas dėmesys skiriamas net kitiems didiesiems miestams, ypač – Šiauliams ir Panevėžiui, jau nekalbant apie atokesnius, žemo urbanizacijos lygio regionus.

Nepertvarčius valstybės ekonomikos strategijos, naivu tikėtis, kad iškilusias problemas išspręs socialiniai darbuotojai arba vietos bendruomenės.

Tarimoji optimizacija – bandymas pasyviai prisitaikyti

Jau antrą dešimtmetį Lietuvoje bandoma vadovautis **adaptacine** taktika, orientuojantis į **nuolat mažėjantį** darbingų gyventojų skaičių: uždarančias mokyklas, sveikatos apsaugos, kultūros ir gyventojų saugumą užtikrinančias institucijas ir visą šį procesą dangstant skambia „optimizacijos“ etikete. Tačiau tokia taktika sukelia **ryškų antrinį** efektą: vietovės, kuriose nebelineka sveikatos apsaugos, švietimo ir kultūros įstaigų, tampa nepatrauklios perspektyviems specialistams ir verslininkams, iš jų traukiasi jaunos šeimos ir besimokantis jaunimas. Todėl gyventojų skaičius jose dar sparčiau mažėja. Valstybė patiria milžiniškų finansinių ir demografinių nuostolių, nes mūsų valstybėje bendrąjį ir profesinį pasirengimą įgiję darbingi, ekonomiškai ir kultūriškai aktyvūs asmenys savo kompetenciją pritaiko dirbdami kitose valstybėse. Čia likusi visuomenės dalis vis labiau sensta ir tampa visiškai priklausoma nuo gaunamos socialinės paramos. Iš mūsų išvykę darbingi žmonės kitas valstybes daro dar turtingesnes, nes pastarosioms nebereikia investuoti į jų bazinį parengimą.

Neturint subalansuotos regionų socioekonominės plėtotės strategijos, jokios „naujakurystės“ programos negali būti įgyvendintos. Nėra jokių galimybių susigrąžinti bent dalį išvykusiųjų. **Darbingų gyventojų išteklių praradimas tapo didžiausia grėsme nacionaliniam saugumui** ir menkina visos valstybės investicinę bei kultūrinę patrauklumą. Mažėjant darbingų gyventojų – mokesčių mokėtojų skaičiui, vis sunkiau subalansuoti valstybės biudžetą.

Sustabdyti svarbiausio valstybės turto – žmogiškųjų išteklių – praradimą galima tik kuriant **naujas** gamybos ir paslaugų sektoriaus įmones ir šiuos objektus **tolygiai išdėstant visoje valstybės teritorijoje**, suvokiant, kad jokių „neperspektyvių vietovių“ Lietuvoje nėra.

Pasenusi atokesnių regionų samprata

Pagal Europos Sąjungoje naudojamą administracinių teritorinių vienetų klasifikaciją **miestams** (angl. *cities*) priskiriamos kompaktiškai užstatytos vietovės, turinčios ne mažiau kaip 6 tūkst. gyventojų, o du trečdaliai juose gyvenančių darbingų asmenų dirba neagrarinčiuose (pramonės, statybų, transporto, komunalinio ūkio ir kt.) sektoriuose.

Visoms likusioms teritorijoms pavadinti vis dažniau vartojama apibendrinanti **ūzmiesčio** (angl. *countryside*) sąvoka. Lietuvoje į šią kategoriją patenka ištuštėję atokesnių rajonų savivaldybių centrai, dauguma rajono centro statuso neturinčių miestų, visi miesteliai ir kaimo gyvenvietės bei vienkiemiai.

Darnios regionų plėtros strategijos kūrimui labiausiai trukdo Lietuvoje tebevyraujanti, tačiau beveik **visu šimtmečiu pasenusi** atokesnių, nuo didžiųjų centrų nutolusių žemo urbanizacijos lygio ir neurbanizuotų teritorijų paskirties samprata. Šių vietovių paskirtis tebetapatinama su vieninteliu – agrariniu sektoriumi. Nuo pramonės centrų nutolusios vietovės laikomis neperspektyviomis, o jų gyventojai – nepajėgiančiais prisitaikyti prie globalizacijos pokyčių.

Pseudoliberalioji ideologija, propaguojanti laisvosios rinkos ir savaiminės savireguliacijos bei kraštutinio individualizmo nuostatas, kuriomis iki šiol vadovaujasi dauguma tiek valdančiųjų, tiek opozicijoje esančių politinių partijų, veda prie **bendruomeniškumo, savivaldos ir net valstybės vaidmens** menkinimo. Sprendimų priėmėjai nesugeba įvertinti globaliųjų technologinių pokyčių poveikio ir jų teikiamų naujų galimybių skirtingo urbanizacijos lygio vietovių pažangai.

Ignoruojami net gerai žinomi faktai, kad Lietuvoje veikia bendrojo ir profesinio rengimo bei nuolatinio kvalifikacijos tobulinimo sistema, kuri suteikia galimybę kiekvienam piliečiui įgyti visavertį išsilavinimą, **nepriklausomai nuo jo gyvenamosios vietovės**. Tiek miestelio mokykloje, tiek rajono centro poliklinikoje, tiek ir didmiesčių šios paskirties įstaigose dirbantys specialistai yra baigę tuos pačius universitetus ir gavę lygiaverčius diplomus. Gali skirtis tik jų specializacija: didmiesčiuose dirbančių gydytojų, inžinierių, aukštųjų mokyklų dėstytojų ir pan. profesinę kompetenciją lemia jų veiklos turinys. Todėl teigti, kad atokesnėse vietovėse dirbančių specialistų kvalifikacija yra žemesnė, yra ne tik neteisinga, bet ir ciniška. Tokie teiginiai primena iki šiol pasitaikantį svaidymąsi tokiais epitetais, kaip „muzikas“, „kaimietis“, „runkelis“ ir pan.

Regionams būtina rengti plataus profilio specialistus. Prireikus spręsti specifinę problemą, kreipiamasi į didmiesčius. Toks specialistų veiklos sričių pasiskirstymas leidžia ne tik apibrėžti jų atsakomybę, bet ir racionaliai naudoti sudėtingą, tik tam tikroms funkcijoms atlikti būtiną įrangą. Pavyzdžiui, turint plataus profilio, kelis dalykus gebančius dėstyti pagrindinių bendrojo lavinimo mokyklų pedagogus, būtų galima daug ilgiau išlaikyti mokinius arčiau namų esančiuose mokyklose. Į šias aplinkybes būtina atsižvelgti, pertvarkant specialistų rengimą specializuotuose ir regioniniuose universitetuose. Tikėtis, kad su šiuo uždaviniu susidoros regionų kolegijos, yra ne tik naivu, bet ir labai pavojinga tolesnei valstybės raidai.

Atokesnių vietovių švietimo įstaigų tinklo naikinimas ir mėginimai sukelti universitetus į 1–2 didmiesčius gali labai rimtai pažeisti piliečių teisę į išsilavinimą ir lemti edukologines bei kultūrinės deformacijas. Nepakankamai apgalvota, skubota gydymo įstaigų ir jų įrangos centralizacija gali kelti pavojų pacientų gyvybei. Sumažinti neigiamas neišvengiamos centralizacijos pasekmes gali tik radikalus visos sveikatos priežiūros sistemos pertvarkymas, orientuotas į visuotinį sveikos gyvensenos diegimą, reguliarius profilaktinius sveikatos būklės tikrinimus ir kuo ankstyvesnę susirgimų diagnostiką. Chaotiška gyventojų saugumu besirūpinančių institucijų centralizacija jau dabar yra palikusi atokesnių vietovių gyventojus labai pavojingose situacijose. Jose nebūdžiamai siautėja nusikalstami linkę, asocialiai besielgiantys, smurtaujuantys asmenys, o galimybė pasiekti vietovę, kurioje skubiai reikia gaisrininkų ar policininkų pagalbos, labai sumažėjo. Kultūros ir laisvalaikio centrų uždarymas iš atokesnių vietovių neišvengiamai išstumia besimokantį jaunimą, kuris vėliau, įgijęs profesiją, į gimtinę nebelinkęs sugrįžti.

Sveikos šalies strategija

Ūzmiesčio teritorijos jau seniai negali būti siejamos tik su žemės ūkiu. Naujosios gamybos ir informacinės technologijos iš esmės pakeitė agrarinės veiklos turinį ir ją paspartino nuo 5 iki 50 kartų. Rankinio darbo, juo labiau nekvalifikuotos darbo jėgos, poreikis drastiškai sumažėjo. Antai seneniai pra-

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

Seimo narė Vilija Aleknaitė-Abramkienė antrą kartą išrinkta Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Parlamentinės asamblėjos viceprezidentė. Ta proga ją oficialiai pasveikino Europos liaudies partijos prezidentas Josephas Daulas. „Daugiau nei aštuonerius metus esate aktyvi ESBO PA narė, stiprinanti dialogą tarp Parlamentinės Asamblėjos narių Europos saugumo ir žmogaus teisių gynimo klausimais, – sakoma sveikinime. ESBO – didžiausia pasaulyje tarptautinė organizacija, vienijanti 57 Šiaurės Amerikos, Europos bei Centrinės Azijos šalis ir skirta sutartinių saugumo politikų kūrimui. Lietuva, ESBO priklausanti nuo 1991 m., organizacijai pirmininkavo 2011 m. – pirmoji iš Baltijos valstybių.

Pasaulio energetikos tarybos Lietuvos komiteto 80-metis. Seimo Energetikos komisijos pirmininkas Ričardas Sargūnas kartu su komisijos nariais Birute Vėsaite ir Artūru Skardžiumi rugsėjo 9 d. dalyvavo Lietuvos energetikos ir technikos muziejuje vykusiame Pasaulio energetikos tarybos Lietuvos komiteto 80-mečio minėjime. Pasaulio energetikos tarybos Lietuvos komitetas atstovauja Lietuvai Pasaulio energetikos Taryboje (angl. - *WEC – World Energy Council*) – organizacijoje, šiuo metu jungiančioje beveik 100 šalių narių komitetus ir atstovaujančioje daugiau kaip 3000 juridinių narių, tarp jų – vyriausybės, energetikos pramonę, vartotojus ir ekspertines institucijas.

Komiteto misija – skatinti tvarų visų energijos rūšių gavimą, tiekimą ir naudojimą viso pasaulio žmonių gerovei. Valstybės – PET narės suvartoja 92 proc. pasaulyje pagaminamos energijos. PET, įkurta 1923 m., kaip Tarptautinė elektros pramonės asociacija, peraugo į Pasaulio energetikos tarybą. Lietuva PET nare priimta 1936 m. Vašingtono trečiojoje Pasaulio energetikos konferencijoje. Nuo 1940 m., okupacijų laikotarpiu, Lietuva negalėjo dalyvauti PET veikloje. Lietuvos narystė PET atkurta 1992 m. 15-ajame Madrido kongrese, kuriame dalyvavo ir sveikinimo kalbą sakė energetikos ministras Leonas Ašmantas.

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJOS PRANEŠIMAS

Geriausiesiems studentams – vardinės prezidentų stipendijos

Rugsėjo 6 d. Švietimo ir mokslo ministrė Audronė Pitrėnienė įteikė vardines Lietuvos Respublikos prezidentų stipendijas geriausiesiems Lietuvos aukštųjų mokyklų studentams. Kazio Griniaus, Antano Smetonos, Aleksandro Stulginskio, Jono Žemaičio ir Algirdo Brazausko stipendijos šiais mokslo metais už puikius akademinis pasiekimus atiteko dvidešimt septyniems universitetų ir kolegijų studentams. Geriausiesiems valstybinių aukštųjų mokyklų studentams kasmet skiriama iki trisdešimt vardinių stipendijų – po penkias kiekvienai iš šešių studijų sričių. Technologijos mokslų studentams skiriamos Jono Žemaičio, socialinių mokslų – Algirdo Brazausko, biomedicinos mokslų – Kazio Griniaus, fizinių mokslų – Aleksandro Stulginskio, humanitarinių mokslų ir meno studijų atstovams atitenka Antano Smetonos vardo stipendijos.

Lietuvos mokslų akademija, atlikusi pretendentų atranką, pasiūlė vardines prezidentų stipendijas skirti 27 studentams, pasižymėjusiems puikiais akademiniais rezultatais bei aktyvia moksline veikla. Iš universitetų studentams šiemet paskirtų 22-ų stipendijų net šešias laimėjo Kauno technologijos universiteto studentai, keturias gavo Vilniaus universiteto studentai, trys iškeliavo į Aleksandro Stulginskio universitetą, po dvi – į Lietuvos sveikatos mokslų, Vytauto Didžiojo ir Klaipėdos universitetus. Po vieną stipendiją atiteko studentams iš Lietuvos edukologijos universiteto bei Lietuvos muzikos ir teatro akademijos bei Vilniaus dailės akademijos. Iš penkių kolegijoms skiriamų stipendijų keturias pelnė Vilniaus kolegijos studentai, viena teko Šiaulių valstybinei kolegijai.

Prezidentų stipendijos skiriamos vieneriems studijų metams už gerus akademinis pasiekimus ir aktyvią mokslinę veiklą. Kandidatai stipendijoms atrenkami atsižvelgiant į mokymosi rezultatus, studijų, mokslinės ir meninės veiklos įvertinimus, dalyvavimą konkursuose, ekspedicijose, mokslinės praktikos projektuose, paskelbtus mokslo darbus ir kt. Prezidentų vardines stipendijas siekiant pagerbti Lietuvos Respublikos prezidentus ir paskatinti geriausius Lietuvos studentus Švietimo ir mokslo ministerija įsteigė 1995 metais. Parengta pagal Švietimo ir mokslo ministerijos Komunikacijos skyriaus pranešimą

PRADĖJUS NAUJUOSIUS MOKSLO METUS

LEU senato nariai

■ Atkelta iš 2 p.

yra labai gerai išdėstyti, nors ir kitais simboliais, ženklais ar sentencijomis. Tačiau susikalbame sunkiai, nors turėtume spręsti rimtas problemas – ekologinę katastrofą, nesugebėjimą suvaldyti emigracinių srautų... Kalbant apie mūsų partijas, manau, kad jų yra labai daug. Kuo daugiau jų bus, tuo mažiau susišnekėsime. Visos partijos turėtų adekvačiai suprasti švietimo sistemą, kurią labai gerai išdėstė daktarė Meilė Lukšienė knygoje „Jungtys“. Perskaičius šią knygą, apėmė labai geras jausmas – Lietuvoje yra žmonių, kurie švietimą supranta ne tik kaip kultūros dalį, bet ir kaip jos šerdį. Partiečiams labai stinga supratimo, kad švietimas yra kultūros šerdis, valstybingumo pamatas, tad jie tikrai galėtų pirmiausia perprasti kai kurias Meilės Lukšienės idėjas ir tik paskui tvarkyti ir vadovauti valstybei. Žmonėms trūksta supratimo apie mąstymo etiką. Paimkite Blėzo Paskalio mintis. Seniai žinomi jo samprotavimai, kad mąstymas yra moralės principas, jos pagrindas. Jonas Paulius II, kalbėdamas su inteligentais Lietuvoje, taip pat prabilo apie mąstymo etikos klausimą. Nors universitetai rengia skirtingų specialybių specialistus, bet visi studentai turi būti lavinami moraliniais, etiniais klausimais, kurie turi būti įdiegiami jiems. Dabar žmogaus ugdymas tarsi pasibaigia su mokykla, o, mano giliu įsitikinimu, pats rimčiausias brandos laikotarpis yra būtent bakaluro, magistro metai.

Mane geriausiai nuteikia studentų aktyvumas. Daugiau mūsų jaunimo galėtų dalyvauti ir politinėje veikloje. Tai būtų geras ir naudingas savęs išbandymas. Ne tik dėl karjeros galimybių, bet ir dėl įsiliejimo į valstybinių struktūrų erdvę, valstybinį gyvenimą. Jaunimas galėtų daugiau domėtis visuomenės gyvenimo reikalus. Nors studentiškas aktyvumas kartais perlenkia lazda, tačiau tai yra su brendimu susiję, neišvengiami dalykai, taigi tai nėra blogai.

Universitetų vaidmuo yra labai ryškus ir svarbus, suteikiant erdvę jaunam žmogui bręsti, lavintis, mąstyti globaliai. Mūsų universitetas yra išleidęs labai rimtas knygas, tomas apie kūrybiškumo svarbą visuomenės brandos raidoje. Esu giliai įsitikinęs, kad kūrybiškumas yra ir duotas gamtos, ir paskatintas socialinės, kultūrinės erdvės.

Šiuo metu vis kalbama apie universitetų vadinamąjį masiškumą, nors kūrybiškumui skatinti reikalingas asmeninis santykis tarp studento ir profesoriaus. Taigi, kūrybiškumo kontekste tai, kad mes nesurenkame visų 100 procentų studentų, nėra blogai. Tai kaip tik ir tampa teigiamu aspektu. Tik per dialogo ir polilogo skatinimą galima daryti giluminį poveikį jaunam žmogui ir mažinti atskirtį. Mažesnė grupė ir profesorius su studentu gali būti nuoširdesnis, širdingesnis. O auklėjimas yra ne tik logikos, bet ir širdies užsiėmimas.

– Kai kurios valdžios institucijos nuolat kartoja, kad esą Lietuvoje yra per daug universitetų, tačiau jos kažkodėl vengia priminti, kad naujų universitetinių aukštųjų mokyklų Lietuvoje per atkurtos nepriklausomybės laikotarpį neatsirado (išskyrus du privačius universitetus). Atkūrus nepriklausomybę, buvo tik pakeisti daugelio, dar nuo Pirmosios Respublikos (1918–1940) ar kiek vėlesnių laikų veikusių aukštųjų mokyklų pavadinimai: Kauno politechnikos institutas (KPI) tapo KTU, Vilniaus inžinerinis statybos institutas (VISI) tapo VGTU, Vilniaus pedagoginis institutas (VPI) tapo Lietuvos edukologijos universitetu (LEU) ir t. t. Visuomenei bandoma įteigti, kad „besitraukiančiai, mažėjančiai“ Lietuvai užtektų vos kelių universitetų: 4–5 (MOSTA atstovų nuomone) ar net 2–3 (Gabrieliaus Landsbergio nuomone, neseniai publikuota DELFI straipsnyje). Tiesa, įdomu tai, kad tiek vieni, tiek kiti vengia konkrečiai įvardinti, kiek universitetų iš tikrųjų turėtų likti: 4 ar 5, 2 ar 3, ir kur jie turėtų veikti (tarp 4 ir 5, kaip ir tarp 2 ir 3 yra esminių skirtumų). Praėjusios kadencijos metu, kai Vyriausybei vadovavo Andrius Kubilius, buvo sudaryta darbo grupė, kuri turėjo parengti dviejų universitetų (po vieną Vilniuje ir Kaune) modelį. Kaip Jūs vertinate tokius pasisakymus ir mėginimus? Nejaugi iš tikrųjų Lietuvoje turėtume grįžti prie sovietinės okupacijos laikų modelio, kai Lietuvoje buvo tik vienas universitetas?

– Kaip universiteto rektorius tokius pasisakymus vertinu labai skeptiškai. Man atrodo, kad dėl to yra kalti ir valdininkai, ir Jūsų minėtas Gabrielius Landsbergis. Visi jie žino,

kaip reikia tvarkyti universitetus, jiems padėti, kurie yra brandūs universitetai, o kurie ne. Tačiau tas perdėtas „žinojimas“ atsiranda dėl mano minėtų dalykų apie mąstymą.

Žurnalistai taip pat kartais paviešina paprastus dalykus, tačiau visuomenei nuo to tikrai nėra geriau. Girdžiu per radiją ir televiziją, kad Lietuvoje yra 43 universitetai. Tačiau viena yra universitetas, o kita – kolegija. Taigi Lietuvoje nėra 43 universitetų. Pagal Europos Sąjungos normą, vienam milijonui žmonių turi veikti penki universitetai. Taigi, jeigu mūsų yra trys milijonai, mums visiškai pakanka penkiolikos universitetų, tačiau jie turi būti įvairūs.

Europos Sąjungos reglamentais siekiama išlaikyti universitetų įvairovę, apie tai kalbėjome ir rektorių asociacijoje. Universitetai negali būti vieno „sukirpimo“. Vilniaus universitetas yra klasikinio „sukirpimo“ ir tai labai gerai. Tačiau yra daug profilinei universitetų, pavyzdžiui, mes. Bet tai taip pat labai gerai, nes čia sukaupiama daug vadinamųjų

universitetas, kaip seniausias universitetas, būtų pirmasis; Lietuvos edukologijos universitetas – antrasis dėl jau minėtos švietimo svarbos (juokiasi), ir taip toliau.

– Tiek politikai, tiek biurokratinių institucijų atstovai aiškina, kad Lietuvai nereikia „tiek daug“ įgijusių aukštąjį universitetinį išsilavinimą, kiek jų parengiama dabar. Visuomenę bandoma įtikinti, kad, uždarius daugumą dabar veikiančių universitetų, bus sutaupyta daug lėšų, kurios dabar neva išleidžiamos ne specialistų rengimui, o administravimui ir infrastruktūros išlaidymui. Kadangi esate ilgametis universiteto vadovas, kaip vertinate tokius teiginius?

– Nuostabi giesmelė su pasazais. Ji yra tikrai mėgstama, ypač „Delfi“ portale, televizijoje ir kitų nuo akademinių dalykų nukrypusių žurnalistų. Reikia pasakyti, kad iš tikrųjų Lietuvos išsilavinimo rodikliai nėra tokie paprasti ir menki. Pagal aukštąjį mokslą esame vieni iš pirmaujančių Europos Sąjungoje ir tai yra gerai. Tačiau kodėl šis

Mokslo metų pradžios šventėje dalyvavo Socialinės apsaugos ir darbo ministrė Algimanta Pabedinskienė

žmogiškųjų išteklių, pedagogikos sferos supratimo. Tokie profilinei universitetai gali būti daug mažesni.

Kolegijos ir universitetai yra labai skirtingi. Kolegijos neturi tokios mokslinės bazės, o universitetai be mokslinės bazės, be tyrimų yra niekas. Yra techniškai, technologiška pagirtinų kolegijų, tačiau ten rengiami kito lygio specialistai. Kolegijos privalėtų būti „prišlietos“ prie universitetų, kaip jų tąsa. Labai specifinio pobūdžio kolegijos gali egzistuoti ir vienos. Jeigu turi panašių, kaip ir universiteto, specialybių, turėtų sudaryti grandį su universitetu – taip protas, originalios idėjos, mintys, kūrybiškumas, pasiūlos cirkuliuotų iš universitetų į kolegijas. Taip yra daugelyje pasaulio šalių.

Tai nėra mano labai originali mintis, tačiau Lietuvoje galima būtų daryti ir „skėtines“ struktūras, kaip, pavyzdžiui, Paryžiuje. Išgirdę apie Sorbonos universitetą, daugelis mano, kad tai yra vienas universitetas. Tačiau ten jis yra sunumeruotas: pirmasis Sorbonos universitetas, trečiasis, vienuoliktasis, o kur dar institutai! Aš jau esu sakęs, kad jeigu kažką šokiruoja universitetų skaičiai, galima sukurti vieną Vilniaus ar Lietuvos universitetą, o likusius sunumeruoti. Tuomet Vilniaus

rodiklis tapo toks akivaizdus? Todėl, kad prie universitetinio išsilavinimo prilygino kolegiją. Pagal kolegiją esame vieni pirmųjų, o pagal universitetinį – vieni iš paskutiniųjų. Taigi, didžiulis ir aiškintis visuomenei, kad pirmajame Europoje, yra nepadoru kitų valstybių atžvilgiu.

Reikia paminėti, kad ir kolegijų, ir profesinių mokyklų lygis Lietuvoje kyla. Tuo galima pasidžiaugti. Po kolegijos galima įgyti ir universitetinį išsilavinimą, juk tos durys studentui neužsidaro. Į kolegijas ir profesines mokyklas nebūtinai eina prasčiausi mokiniai, tarp jų yra ir labai gabių. Tačiau profesinių mokyklų lygį reikia kelti. Lietuvai nereikia iš naujo išrasti dviratį. Geriausiai būtų vadovautis vokiškuoju modeliu.

Kalbant apie administravimo ir kitas išlaidas, universitetai dabar išleidžia ne vien mokesčių mokėtojų pinigus, bet ir savo uždirbtus – 50 procentų valstybės pinigų ir 50 procentų padengiama iš pinigų, uždirbtų iš dalyvavimo tarptautiniuose projektuose, įvairiuose Europos Sąjungos renginiuose, nacionaliniuose konkursuose ir t. t. Šiuo atveju, prieš valstybininkus nebūtina nuolat nuolankiai lenkti skrybėlę.

Geriausi jaunieji mokslininkai savo ateitį mato Lietuvoje

Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė su geriausiai įvertintų disertacijų autoriais: fizinių, technologijos, biomedicinos ir žemės ūkio sričių – dr. Jevgeniju Chmeliovu bei socialinių ir humanitarinių mokslų sričių – dr. Luku Macijausku (dešinėje)

■ Atkelta iš 1 p.

moksliniai tyrimai yra matomi ir vertinami. „Mano darbas yra apie investavimą finansų rinkose, inovatyvesnį investavimo princi-

pą ir šios veiklos filosofiją. Aš analizuoju žmonių vaidmenį, jų indėlį finansų rinkose. Dažnai būtent žmonės yra silpnoji grandis, nes kai kurie jų pasirinkti sprendimai yra iracionalūs“, – kalbėjo ekonomistas, pripažinęs, kad praktinė darbo pusė ir konkretūs skai-

čiavimai jį žavėjo labiau nei „susa teorija“.

L. Macijauskas džiaugiasi, kad jo darbas yra pastebėtas, nes daugelis disertacijose aprašytų sprendimų jau yra taikomi. Mokslininkas patikino, kad ketina toliau tyrinėti investicijų procesus: „Žinios, įgytos dokto-

rantūroje, duoda nemenkos naudos. Tikrai liksiu Lietuvoje, čia yra daug darbų, yra ką veikti.“

Disertacijas šiam konkursui teikė ne patys mokslinių darbų autoriai, bet jų kolegos – doktorantai ar patyrę mokslininkai. „Vertindami apdovanojimams pateiktas disertacijas, ekspertai atidžiai tyrė mokslinių tyrimų svarbą ir vertę, inovatyvias ir tinkamai parinktas tyrimų metodologijas, disertacijos originalumą, tarpdisciplinariškumą ir kitus svarbius mokslinius kriterijus“, – sakė šį renginį jau 10 metų organizavusios Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos pirmininkė dr. Milena Medineckienė

Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos pirmininkė dr. Milena Medineckienė.

V. Skaraičio (BFL) ir R. Dačkaus (Prezidentūros) nuotraukos

Teirautis: Milena Medineckienė, Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos pirmininkė ir Lietuvos mokslininkų sąjungos viceprezidentė. Tel. (8 670) 20 550, el. paštas: milena@ljms.lt

KTU fakultetui – elektra ir šiluma iš atsinaujinančių šaltinių

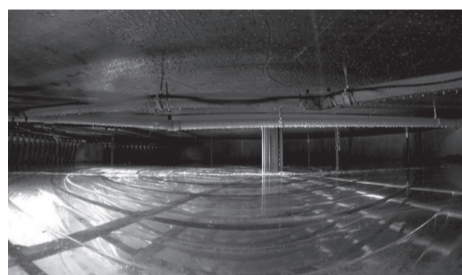

Šilumos siurbliai

Ant Kauno technologijos universiteto Elektros ir elektronikos fakulteto stogo bus užkeltos net 5,5 tūkst. kv. metrų plotą užimančios saulės energijos baterijos. Per pusantrų metų bus įrengta 1520 vienetų saulės fotovoltinių modulių, o po žeme įdiegta moderni geoterminė energijos sistema, aprūpinsianti pastatą šiluma.

Įdiegus beveik milijoną eurų kainuo-

jančią atsinaujinančių energijos šaltinių sistemą, studentams bus suteikta galimybė susipažinti su efektyviu energijos gamybos inžinerinių sistemų taikymu. Moderniausioje Baltijos šalyse tokio tipo laboratorijoje universiteto „Atsinaujinančiosios energetikos“ programos studentai galės ne tik atlikti laboratorinius darbus, bet ir įgyvendinti savo būsimos verslo idėjas.

Ledo kaupykla. KTU fotoarchyvo nuotr.

Iki šiol 15 tūkst. kv. metrų ploto KTU pastato, esančio Studentų g. 48, patalpos buvo šildomos iš miesto centralizuotos sistemos tiekiamą energija. Vien tik šildymo išlaidos per metus sudarydavo apie 80 tūkst. eurų. Pavyzdžiui, 2014 m. sunaudota 951 MWh šilumos energijos. Dar daugiau kaip 50 tūkst. eurų būdavo išleidžiama elektros energijai, gaunamai elektros skirstomaisiais tinklais (2014 m. sunaudota 402 MWh).

Didžiulė atsinaujinančių šaltinių laboratorija pasitarnaus ir fakulteto energetinėms reikmėms. Ant pastato stogų įrengtų fotovoltinių saulės modulių gaminama elektros energija bus naudojama šilumos siurblių sistemos darbui, pastato apšvietimo ir kitoms reikmėms. Po žeme įdiegta sistema „gruntas-vanduo“ aprūpins patalpas šilumine energija. Tai bus analogų Baltijos šalyse neturintis atsinaujinančiųjų šaltinių projektas,

kurį finansuoja Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondas, skirstantis ES paramą modernių atsinaujinančių šaltinių plėtrai.

„Įdiegtos naujosios energijos gamybos ir efektyvaus naudojimo sistemos per metus pagamins apie 375 MWh elektros ir apie 835 MWh šilumos energijos. Taigi šiltnamio efektą sukeliančių dujų – anglies dvideginio – išmetimas bus sumažintas daugiau kaip 318 tonų. KTU svariai prisidės prie žalingo poveikio aplinkai mažinimo“, – teigia projekto vadovas, KTU Elektros energetikos sistemų katedros vedėjas prof. Saulius Gudžius. Išskirtinis šio projekto ypatumas – įdiegta energijos kaupimo lede technologija. Tokia technologija yra naudojama įmonės „Ecolab“ laboratorijoje Vokietijoje. Parengta pagal KTU Viešosios komunikacijos skyriaus pranešimą

Darni regionų plėtra: kaip ją įgyvendinti Lietuvoje

■ Atkelta iš 3 p.

nešta, kad viename iš atokesnių rajonų liko vos 8 arkliai, naudojami agrarinei veiklai. Valstybei visiškai nenaudingą žaliavą (grūdų, gyvų gyvulių, neapdorotos skerdienos, rąstų, durpių ir pan.) **eksportą turi pakeisti produktų eksportas.** Tai leistų ne tik sukurti naujas darbo vietas, bet ir subalansuoti eksporto ir importo apimtį, itin mažinant eksporto apimtį ir keičiant jo struktūrą.

Kylant darbo našumui, agrarinis sektorius gali įdarbinti ne daugiau kaip 6–7 proc. gyventojų. Artimiausioje ateityje darbo jėgos poreikis jame sumažės dar **beveik dvigubai.** Keičiasi kai kurių atokesnių teritorijų paskirtis: šalia tradicinių (žemdirbystės, gyvulininkystės, miškininkystės ir žuvininkystės) sektorių auga rekreacinių, gamtos apsaugos paskirties ir alternatyviųjų energijos šaltinių veiklos teritorijų poreikis. Naujosios informacinės technologijos ir išplėta transporto

tinklo struktūra leidžia steigti net pačias moderniausias įmones užmiesčio teritorijose.

JAV verslo leidinių („Fast Economy“ ir kt.) duomenimis, keičiasi ir agrarinio sektoriaus bei su juo susijusių kitų sektorių struktūra. Naujas vietinio verslo plėtros galimybes atveria „sveikos šalies“ strategija. Lankstūs specializuoti ūkiai gali nepertaukiamai aprūpinti vartotojus šviežiais ekologiškais maisto produktais: pienu, mėsa, daržovėmis, vaisiais ir kt. Pavyzdžiui, ūkininkų ir vietinių pieno produktų gamybos įmonių kooperacijos sistema gali tiekti vartotojams šviežius pieno produktus tris kartus per dieną. Tai leistų ne tik išvengti didžiulių transportavimo išlaidų, bet ir eliminuoti stambųjų ir smulkiųjų maisto gamintojų priešpriešą. Atsirastų galimybė patenkinti šiuolaikinėje visuomenėje vis augantį natūraliųjų medžiagų ir jų produktų (drobės, vilnos ir panašių audinių, vaistažolių, baldų, statybinių konstrukcijų

ir pan.) poreikį. Labai paspartėtų individualių šeimų sodybų ir modernių užmiesčio gyvenviečių plėtra.

Būtų optimaliai panaudojami itin vertingi valstybės rekreaciniai išteklių. Kaip rodo pasaulio praktika, rekreacijos, rehabilitacijos ir relaksacijos paslaugų poreikis, sparčiai kintant žmogaus darbinės veiklos turiniui, didėja itin sparčiai. Palanki Lietuvos geografinė padėtis, jos gamtos įvairovė, gana geros oro sąlygos ir gausūs rekreaciniai išteklių (mineralinis vanduo, gydymasis purvas ir kt.) bei moderni šios paskirties objektų infrastruktūra leidžia keliolika kartų padidinti rekreacinių ir rehabilitacinių paslaugų kiekį bei asortimentą, sukurti keliolika tūkstančių naujų, ypač aukštos kvalifikacijos reikalaujančių darbo vietų, didinti valstybės bendrąjį ir investicinį patrauklumą.

Visa tai leistų tolygiai išdėstyti visoje valstybės teritorijoje tiek gamybos, tiek gyvenamosios paskirties objektus, sustabdyti

atskirų regionų tuštėjimą ir jų gyventojų ekonominę, kultūrinę bei politinę atskirtį, panaikinti ypač pavojingą mastą pasiekusią pajamų nelygybę regionuose. Būtų įgyvendinta viena svarbiausių demokratinės valstybės priedermių: gyvenamoji vietovė negali būti kliūtis baziniams asmenybės socialiniams poreikiams (būsto, darbo, išsilavinimo) tenkinti ir visapusiškai jos raiškai.

METINĖ SOCIOLOGŲ KONFERENCIJA

Lietuvos sociologų draugijos metinės konferencijos organizatoriai **iki rugsėjo 25 d.** pratęsė konferencijos pranešimų teikimo terminą. Daugiau informacijos apie šią konferenciją rasite http://lsd2016.mruni.eu/?page_id=38 Lietuvos sociologų draugija <http://www.sociology.lt>

EUROPOS MOKSLO INSTITUCIJOSE

„Europos mokslo“ atvirasis forumas

Šių metų liepos 23–27 d. Mančesteryje (Didžioji Britanija) įvyko „Europos mokslo“ (angl. *EuroScience*) organizacijos atvirasis forumas ESOF (angl. *European Science Open Forum*) 2016. Mančesteris buvo išrinktas Europos mokslo miestu dėl savo svarbos mokslo pasaulyje. Tai miestas, kuriame Rutherfordas pirmą kartą padalino atomą, Daltonas sukūrė moderniąją atomų teoriją, o Turingas suformavo dirbtinio intelekto idėją. Pirmasis pasaulyje, panaudojus dirbtinį apvaisinimą, vaikas pasaulį išvydo taip pat Mančesteryje. Šių mokslo atradimų visuma lėmė revoliucines permainas beveik visose mūsų kasdieninio gyvenimo srityse.

Pagrindinė forumo tema šiemet buvo „Mokslas kaip revoliucija“. Mokslinėje programoje buvo nagrinėjamos devynios temos: sveika populiacija, materialioji dimensija, darni aplinkos raida, Turingo palikimas – duomenys ir žmonių smegenys, tolimosios sienos, gyvenimas ateityje, biologijos revoliucija, mokslas politikai ir politika mokslui, mokslas mūsų kultūrose.

Sveikos populiacijos renginiuose buvo kalbama apie personalizuotą mediciną, vaikų gerovę, humanitarinę mediciną, e. sveikatą ir duomenų apsaugą, antimikrobinio atsparumo problemas. Materialių dimensijų programoje aptartas grafeno ir kitų dvidimensinių medžiagų panaudojimas. Buvo kalbama apie struktūrines ir funkcines medžiagas, nanomedžiagas bei jų kūrimą, kvantinę ir statistinę fiziką, nykstančių medžiagų ir biomedžiagų pakeitimą.

Klimato kaita, viešoji komunikacija, tvarūs ištekliai, jūrų paveldas, strateginiai ištekliai, biologinė įvairovė ir ekosistemos, aplinkos fizika ir chemija, švarios technologijos, aplinkos apsauga ir priežiūra, planetų ribos ir antropoceno epocha – tai temos, aptartos gamtinei aplinkai išsaugoti skirtuose renginiuose.

Turingo palikimo programoje buvo gilinamasi į dirbtinio intelekto, didelių duomenų, elgsenos analitikos, proto kartografovimo, privatumo apsaugos, etikos ir doros, žmogaus ir kompiuterio sąveikos, interneto

ateities ir daiktų interneto klausimus.

„Tolimųjų sienų“ temos renginiuose diskutuota apie egzoplanetų ir astrobiologijos, tamsiosios materijos, naujosios kartos dalelių fizikos, vandenynų mokslo, astrofizikos, naujosios kartos astronomijos, ekstremalių aplinkų, oro kokybės ir atmosferos, kosmoso materijų, geoinžinerijos ir aukštos rezoliucijos mikroskopijos klausimus. Aptariant ateities gyvenimo temas, gvildinti šie klausimai: miestai ir regionai, regionų autonomija, miestų valdymas, regionų gyvybingumas ir visuomenės gyvenimo būdas, saugumas, transportas, skurdas ir nelygybė, energetika ir komunalinės paslaugos, robotika ir gyvenimą palengvinantys įrenginiai, bendravimas internetu, urbanizacija ir kaimiškųjų vietovių transformacijos problemos.

Biologinei revoliucijai skirtuose renginiuose buvo kalbama apie maisto saugą ir bioekonomiką, industrines biotechnologijas, agrokultūrą ir sveiką, augaliniu maistu grindžiamą mitybą, genetinių modifikacijų iššūkius ir jų naudą, biologinių ir geneti-

kai modifikuotų medžiagų patentavimą, sintetinę biologiją ir tiekimo grandines bei jų sąnaudas.

Visuomeniškai atsakingi tyrimai ir mokslo naujovės, mokslas ir ekonomika, finansai ir taupumas, mokslinė įvairovė ir tyrimų infrastruktūra, naujovių politika, mokslo prognozės, mokslo patarimai, mokslinės veiklos reguliacija ir vientisumas, mokslinė leidyba, mokslo atvirumas bei mokslo populiarinimas – tai temos, aptartos programoje „Mokslas politikai ir politika mokslui“. Programoje „Mokslas mūsų kultūroje“ nagrinėtas mokslo ryšys su žiniasklaida, socialinė žiniasklaida, meno ir kultūros paveldas, mokslo istorija, mokslinė komunikacija, kultūros ir mokslo pedagogikos temos.

Išsamesnę informaciją galima rasti „Euroscience“ organizacijos svetainėje <http://www.euroscience.org/news/call-bids-host-esof2020-now-open/>. Parengta pagal „EuroScience Open Forum“ pranešimą. Iš anglų kalbos išvertė ir apžvalgą parengė Agnė Keršytė.

LIETUVOS UNIVERSITETUOSE

VGTU inžinerijos licėjus

VGTU inžinerijos licėjaus direktorė Regina Mikalauskiene ir VGTU rektorius prof. dr. Alfonsas Daniūnas

VGTU inžinerijos licėjaus nuotrauka

Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimu nuo rugsėjo 1 d. Antakalnyje įsikūrusiam Vilniaus Gedimino techninio universiteto (VGTU) vardas. VGTU inžinerijos licėjus bus pirmoji tokio tipo švietimo įstaiga sostinėje. „Valstybės pažangą lemia inovacijos ir technologijos. Šių sričių įmonės nuolat skundžiasi kvalifikuotų specialistų trūkumu. Jų rengimas prasideda ne nuo universiteto, todėl su visomis inžinerijų ir technologijų sritimis bei jų galimybėmis vaikus supažindinti siekiame kuo anksčiau, kad gerai besimokantys mokiniai virstų motyvuotais studentais, o vėliau – puikiais savo srities specialistais“, – sakė VGTU studijų prorektorius prof. dr. Romualdas Kliukas.

Ilgamečio bendradarbiavimo rezultatas

VGTU palaiko glaudžius ryšius su Vilniaus inžinerijos licėjumi. „Abipusė bendradarbiavimo sutartis pasirašyta dar 2011 m. Tada mokykloje ne tik pradėjo veikti VGTU klasės, bet ir mokiniai pradėjo aktyviai dalyvauti universiteto renginiuose, o akademinė bendruomenė įsitraukė į mokyklos veiklą – atvėrė laboratorijas, vedė užsiėmimus, paskaitas bei ekskursijas, studentai savo projektais siekė prisidėti prie mokyklos aplinkos tvarkymo“, – pasakojo R. Kliukas.

Anot studijų prorektorius, VGTU licėjaus atsiradimas yra logiška universiteto darbo su mokyklomis tąsa. Vilniaus inžinerijos licėjus – viena iš daugiau nei 20 Lietuvos mokyklų, kuriose yra įsteigtos VGTU klasės. Jose besimokantys 9–12 klasių moksleiviai keletą kartų per metus VGTU laboratorijose atlieka eksperimentus, sprendžia ekonomikos ar matematikos uždavinius, mokosi

kompiuterinio projektavimo, gilina tikslųjų ir gamtos mokslų žinias. Jiems yra padedama pasirengti technologinių ir fizinių mokslų kryptų studijoms, suteikiama galimybė naudotis VGTU mokymo baze, laboratorijomis ir jų įranga. Tiek VGTU klasių mokiniai, tiek VGTU licėjaus abiturientai, stodami į VGTU, gauna netiesioginį pranašumą – mokymo procese įgytas ir sustiprintas inžinerines žinias.

Specializuoto ugdymo programa

Nors licėjaus pavadinime yra VGTU vardas, jo savininkė ir toliau išliks Vilniaus miesto savivaldybė. Licėjus įgyvendins Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtintą specializuoto inžinerinio ugdymo programą. Visuose ugdymo etapuose – pradiniam, pagrindiniam ir viduriniam – prisidės inžinerinis ugdymas. Anot licėjaus direktorės Reginos Mikalauskiene, šios permainos – tobulėti verčiantis iššūkis pedagogams, nes VGTU inžinerijos licėjus yra specializuota ugdymo įstaiga, skirta mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių dėl išskirtinių gabumų matematikai, gamtos mokslams, technologijoms ir inžinerinei kūrybai.

„Techniškojo universiteto licėjaus pavadinimas ir inžinerijos programa įpareigoja mokytojus tobulėti, atpažinti ir tinkama linkme ugdyti gabų inžinerijai mokinių. Universiteto akademinė bendruomenė aktyviai bendradarbiauja su licėjaus pedagogais programų integravimo ir įgyvendinimo klausimais. Mūsų mokiniams suteikta išskirtinė galimybė įgyti inžinerinę kompetenciją pritaikyti inžinerinėje kūryboje“, – dėl įgyvendintos vizijos tapti inžinerijos licėjumi džiaugėsi R. Mikalauskiene. Priėmimas į VGTU inžinerijos licėjų vykdomas konkurso būdu. Parengta pagal VGTU Ryšių su visuomene skyriaus pranešimą

Modernus jūros tyrimų centras – Klaipėdoje

Liepos 12 d. pasirašyta finansavimo sutartis dėl 10,9 mln. eurų iš Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų ES struktūrinių fondų skyrimo moderniam jūros tyrimų centrui Klaipėdoje. Planuojama, kad šis centras Klaipėdos universiteto miestelyje iškilis 2017 m. pabaigoje. Beveik 6 tūkst. kvadratinį metrų ploto mokslinių laboratorijų pastate bus įdiegta naujausia biomedicinos, fizinių ir technologijos mokslų tyrimų įranga.

Naujame centre veiks keturios Klaipėdos universiteto Jūros tyrimų ir atviros prieigos centro laboratorijos: jūros ekosistemų, jūros chemijos, vandens transporto technologijų ir jūrinių konstrukcijų patikimumo. Laboratorijose dirbs tarptautinį pripažinimą pelnę aukščiausio lygio Lietuvos jūrinio sektoriaus mokslininkai. Bus atliekami aplinkos ir gyvųjų organizmų tyrimai, atskleidžiantys vandens ekosistemų būklės problemas ir kaitos tendencijas, numatoma analizuoti kuro savybes, biodegalų panaudojimo galimybes. Bus kuriamos išskirtinių savybių kompozitinės ir konstrukcinės medžiagos bei aplinkos taršą mažinančios technologijos.

Centre bus įrengtos išskirtinės automatikos, silpnųjų srovių, vėdinimo, kolektoriinio šildymo, kondicionavimo inžinerinės sistemos bei „žaliosios“ stogas, ant kurio bus sumontuoti atsinaujinančią energiją teikiantys šaltiniai. Numatyta įrengti 150 vietų konferencinę erdvę, skirtą seminarams ir kitiems renginiams. Čia veiks moderni skaitykla, bus įrengti poilsio kambariai. Projekto „Jūrinio slėnio branduolio sukūrimas ir studijų infrastruktūros atnaujinimas“ įgyvendinimo antrajame etape universiteto miestelio teritorijoje siekiama išplėtoti bendrąją ir technologinę mokslinių tyrimų bei eksperimentinės plėtros ir inovacijų infrastruktūrą. Parengta pagal Švietimo ir mokslo ministerijos Komunikacijos skyriaus pranešimą

„Webometrics“ lyderiai – VU ir VGTU

Vilniaus Gedimino technikos universiteto centriniai rūmai. VGTU archyvo nuotr.

Paskelbti naujaisi pasaulio aukštųjų mokyklų reitingai „Webometrics“ parodė, kad jau kelintus metus iš eilės Lietuvoje pirmąsias dvi lyderių pozicijas užima tie patys universitetai. Tai – pirmoje vietoje esantis Vilniaus universitetas ir antroje besirikiuojantis Vilniaus Gedimino technikos universitetas. Trečioje pozicijoje yra Kauno technologijos universitetas, o ketvirtoji atiteko Vytauto Didžiojo universitetui. Reitingai sudaromi, atsižvelgiant į universitetų svetainių atvirumą, matomumą ir įtaką.

Vidurio ir Rytų Europos universitetų

kategorijoje į pirmąjį šimtuką pateko du Lietuvos universitetai: 29-oje vietoje yra VU, 62-oje – VGTU. Toliau rikiuojasi 124-oje pozicijoje esantis KTU ir 132-oje – Vytauto Didžiojo universitetas (VDU). VGTU rektorius prof. dr. Alfonso Daniūno teigimu, geri reitingų rezultatai atspindi siekį būti matomiems pasaulyje: „Mokslininkų darbai, jų sukurtos inovacijos turi būti prieinami kuo didesnei auditorijai. Tuo privalo rūpintis visos aukštosios mokyklos. Tai, kad du pirmąsias vietas reitinge užimantys universitetai jose išlieka jau ketvirtą kartą iš eilės, byloja apie nuolatinį darbą bei stabilumą.“

Reitinge įvertinta 12 tūkst. aukštųjų mokyklų iš viso pasaulio. Pasaulinėje kategorijoje universitetų lyderių trejetukas jau kurį laiką išlieka nepakitęs. Aukščiausiose pozicijose yra įsitvirtinę trys Jungtinių Amerikos Valstijų universitetai: pirmoje – Harvardo universitetas, antroje – Masačusetso technologijų institutas, trečioje – Stanfordo universitetas. Tarp visų reitinguojamų universitetų VU užima 807, VGTU – 1 277, KTU – 2 001, VDU – 2 096.

„Webometrics“ reitingai sudaromi kas pusmetį, atsižvelgiant į universitetų veiklos ir matomumo rodiklius. Šie rodikliai

nustatomi, įvertinus trečiųjų šalių nuorodas į universitetų svetaines, interneto svetainių matomumą paieškos sistemose, universiteto mokslininkų darbų, publikuotų atviros prieigos mokslinėse duomenų bazėse ir įtakinguose moksliniuose žurnaluose, skaičių ir kaip dažnai šie darbai buvo

cituojami. Reitingą sudaro Ispanijos nacionalinės mokslinių tyrimų tarybos (angl. *Spanish National Research Council*) įkurta Kibernetikos laboratorija (angl. *Cybermetrics Lab*). „Webometrics“ reitingų tikslas – paskatinti institucijas ir mokslininkus internete pateikti informaciją apie savo veiklą ir skatinti atvirosios prieigos iniciatyvas.

Naujausiuose „QS University Rankings: Emerging Europe and Central Asia“ reitinguose VGTU užima 45 vietą ir yra Lietuvos techninių universitetų lyderis. VGTU užtikrina šiuolaikines, į darbo rinką orientuotas

VGTU studentai. VGTU fotoarchyvo nuotrauka

studijas. Moksliniai tyrimai ir eksperimentinės plėtros darbai vykdomi 14-oje institutų, trijuose mokslo centruose, 33-ose laboratorijose. Universitete veikia moderniausias Rytų Europoje Civilinės inžinerijos mokslo centras ir didžiausia Lietuvoje Mobilųjų aplikacijų laboratorija. Turėdamas daugiau kaip 400 partnerių tarp užsienio aukštųjų mokyklų, VGTU suteikia plačias tarptautinių studijų ir praktikos galimybes. Parengta pagal VGTU Viešosios komunikacijos direkcijos pranešimą

STUDIJŲ NAUJOVĖS

Nauja magistrantūros programa

Tarpdisciplininė Kauno technologijos universiteto magistrantūros studijų programa „Aplinkos apsaugos vadyba ir švaresnė gamyba“ rengia darnų vystymąsi, aplinkos inžineriją, gamybos ir gaminių inžineriją, ekonomiką bei socialinius mokslus išmanančius specialistus. Tai – pirmoji Lietuvoje magistrantūros studijų programa, suteiksianti studentams integruotos inžinerijos kvalifikacijos laipsnį. Universiteto Aplinkos inžinerijos institute vykdoma naujoji studijų programa yra tarptautinės, QUESTE-SI akreditaciją turinčios studijos, kurių metu rengiami inžinerijos specialistai darniai pramonei.

Išmanys darnaus verslo principus

Mokslo žurnalo „Harvard Business Review“ (liet. *Harvardo verslo apžvalga*) 2015 m. išspausdintame straipsnyje buvo pateiktos trys didžiosios ateities tendencijos, skatinančios darnų vystymąsi. Tai: 1) išteklių mažėjimas ir augančios produktų bei paslaugų kainos; 2) klimato kaita ir su ja susiję ekstremalūs meteorologinių sąlygų pokyčiai; 3) radikalūs, technologinėmis inovacijomis pagrįstas skaidrumas. Šios tendencijos tapo ketvirtosios technologinės revoliucijos židiniu. Straipsnio autorius Andrew Winston teigia: „Specialistų, pasižyminčių tokiais naujomis kompetencijomis, kaip sisteminiams mąstymams, darnaus verslo kūrimas ir diegimas, integruotas technologinių ir informacinių sistemų taikymas, remiantis tvarumo kriterijais rengimas, smarkiai atsilieka nuo šiandienos poreikių.“

Aplinkos inžinerijos instituto profesorė Žaneta Stasiškienė pažymėjo, kad naujoji magistrantūros studijų programa gali sumažinti šį atotrūkį: „Programos absolventai įgy-

Studijų programos vadovė Inga Gurauskienė. KTU fotoarchyvo nuotr.

ja tokias šiuolaikiam verslui ir pramonei būtinas kompetencijas, kaip gebėjimą kurti ir valdyti darnaus verslo santykius, turi sisteminių techninių žinių, projekto biudžeto planavimo pagrindų bei praktinių įgūdžių.“

Darbo užmokestis padidėjo beveik trečdaliu

Tiek verslo lyderiai, tiek pažangiųjų valsečių politikai pažymi, kad tokių specialistų paklausa sparčiai auga tiek Europos Sąjungoje, tiek visame pasaulyje. Verslas ir pramonė ieško integruotos inžinerijos specialistų, gebančių kūrybiškai ir efektyviai taikyti turimą sisteminių žinių bagažą ir kompetencijas, jungiančias technologinių bei socialinių mokslų sritis. Apie tokių specialistų poreikį prabilta ir Europos Komisijos, patariamiosios tarybos posėdyje, vertinant ES programos

„Horizon 2020“ praėjusio laikotarpio rezultatus. Tarybos nariai iš Belgijos, Norvegijos ir Izraelio siūlė skatinti darniosios inžinerijos specialistus rengiančių programų kūrimą aukštosiose mokyklose.

Posėdyje dalyvavusi profesorė Ž. Stasiškienė pasakoja: „Turėjau galimybę pristatyti KTU vykdomą studijų programą, rengiamą specialistų kompetencijas. Sulaukiau didelio klausimų srauto bei prašymo pristatyti studijų turinį Mokslo ir inovacijų direktorato Darnaus išteklių valdymo politikos skyriui. Tikiuosi, kad tokia informacijos sklaida atvers dar platesnes įsidarbinimo galimybes mūsų programos absolventams. Tarptautiniai statistikos šaltiniai rodo, kad darnios plėtros vadovaujančiųjų inžinierių atlyginimai, lyginant su 2004 m., išaugo daugiau kaip 31,34 proc. ir vidutiniškai siekia 105 000 eurų per metus“, – sakė Ž. Stasiškienė. Šių dienų versle atsiranda tokios naujos darbo vietos, kaip direktorius darniam vystymuisi, darnios plėtros projektų vadovas, darnių tiekimo grandžių vadovas, darnių gamybos inovacijų direktorius, darnios plėtros ir socialinės atsakomybės viceprezidentas. Jaunajai Lietuvos kartai tai puiki galimybė įgyti paklausią ir perspektyvią specialybę bei atverti platesnes duris pažangaus verslo plėtrai Lietuvoje.

Pirmasis Lietuvoje integruotos inžinerijos magistro laipsnis

Studentai, įstojusieji mokyti 2016 m., turės galimybę įgyti Integruotos inžinerijos magistro laipsnį. Tai pirmoji Lietuvoje magistrantūros programa, suteiksianti integruotos inžinerijos kvalifikacijos laipsnį bendrosios inžinerijos kryptyje, integruojanti įvairias kompetencijas: aplinkos inžinerijos,

KTU Aplinkos inžinerijos instituto profesorė Žaneta Stasiškienė

gamybos ir gaminių inžinerijos, procesų, rizikų ir aplinkos valdymo, ekonomikos ir socialinių aspektų vertinimo. „Integruotos inžinerijos specialistai gebės kurti ir diegti inžinerinius sprendimus procesų, įmonės ar gaminių lygmenyje, taikant būvio ciklo ir poveikio aplinkai vertinimo priemones, švaresnės gamybos metodiką, optimizuojančią išteklių vartojimą. Jie gebės taikyti ekologinio projektavimo metodus, padedančius kurti produktus, pritaikytus žiedinei ekonomikai“, – pažymėjo šios studijų programos vadovė Inga Gurauskienė.

Didėjant šių studijų populiarumui ir darnios plėtros specialistų poreikiui, nuo 2016 m. Aplinkos apsaugos vadybos ir švaresnės gamybos studijų programa bus vykdoma ne tik Kaune, bet ir Panevėžyje. KTU Panevėžio technologijų ir verslo fakultete galimybė studijuoti magistrantūroje bus suteikta kolegijos bakalauro laipsnį įgijusiems studentams, kurie išklausk papildomas studijas.

Pertvarkytas architektų rengimas

Šiemet būsimųjų architektų laukia svarbus pokytis – visoje Lietuvoje architektūros studijos perorganizuotos į vientisąsias. Tai reiškia, kad po 5 metų būsimiesiems absolventams bus įteikti ne bakalauro, o magistro diplomai. Urbanistikos eksperto Martyno Marozo teigimu, šie pokyčiai – tai geriausia, kas galėjo nutikti, atnaujinant architektūros studijų programas.

Tarpdisciplininis bendradarbiavimas ir realių procesų analizė

Kauno technologijos universiteto Statybos ir architektūros fakultete visoms studijų programoms skiriamas išskirtinis dėmesys, siekiant jas atnaujinti taip, kad šios atitiktų šiandienos rinkos poreikius. Pasak M. Marozo, jau nuo pirmo kurso studentams būtina skirti tokias projektavimo užduotis, kuriose būtų sprendžiami kompleksiniai klausimai, o ne pavienės užduotys skirtinguose moduluose. „Dirbame ne tik su universiteto darbuotojais, dėstytojais, bet ir su verslo atstovais, architektais. Pagrindiniai

Urbanistikos ekspertas Martynas Marozas

programos atspirties taškai – tarpdisciplininis bendradarbiavimas ir realių procesų imitavimas grupiniuose darbuose“, – teigia ekspertas. Jo įsitikinimu, tai gali tapti realiai įgyvendinamais projektais, bendradarbiaujant su įmonėmis.

Su M. Marozu sutinka ir architektas Andrius Gabrys, kuris pripažįsta, kad prieš dešimtmetį baigtos architektūros

studijos ir dabartinė programos struktūra gerokai skiriasi. „Pasikeitė labai daug studijų modulių. Lygiagrečiai keitėsi ir modulių vidinė struktūra, dėstymo metodai. Pavyzdžiui, teritorijų planavime pradėti taikyti pažangūs darbo organizavimo, analizės ir pristatymo būdai, kurie skatina studentus dar atsakingiau ir profesionaliau atlikti užduotis, dirbti komandoje“, – pasakoja programos vertinime dalyvavęs architektas.

Programos rengėjų tikslas – pavienius modulius sujungti į daugiau kreditų turinčias projektavimo užduotis, kurių metu studentai būtų supažindinami su specifinėmis žiniomis per savo projekto rengimo eigą, pavyzdžiui, įtraukiant matematikos, piešimo, kompozicijos ir kitus modulius. Rengiant naują architektūros studijų programos modelį, remtasi Olandijos, Danijos, Didžiosios Britanijos aukštųjų mokyklų patirtimi.

Netradicinis požiūris

M. Marozo teigimu, pagrindinės būsimųjų architektų asmeninės ir profesinės savybės išugdomos dar pirmaisiais studijų metais, o vėlesniuose kursuose jos tik tobulinamos. Jo nuomone, Lietuvos mokyklų bendrojo ugdymo programose vis dar per mažai dėmesio skiriama moksleivių didaktinėms savybėms lavinti bei jų kūrybos laisvei skatinti. „Nuo pat studijų pradžios studentams reikia sukurti kiekvieno projekto pastato gyvavimo scenarijų: apibūdinti ryšius tarp patalpų, gyventojų ar lankytojų, pastato užimtumą skirtingu paros metu ir panašiai. Skatiname studentus pristatyti projektus ne tik tradicinėmis architektūroje priemonėmis, tokiomis kaip brėžiniai, schemas, vizualizacijos, maketai, bet ir žodžiu.“ Pasak specialisto, net ir pats geriausias projektas gali tapti bevertis, jeigu autorius nesugebės tinkamai perteikti veiksmo scenarijaus, istorijos, idėjos, išskirtinumų. Į tai turėtų atkreipti dėmesį ne tik studentai atsiskaitymų metu, bet ir profesionalai, pristatinėjantys savo projektus užsakovams.

Architektas Andrius Gabrys

Gero specialisto technologijos nepakeis

Kita būtina būsimųjų architektų savybė – kūrybiškumas. „Techniniai įgūdžiai, pavyzdžiui, darbas kompiuterinėmis programomis, tėra įrankiai, kuriais galima įgyvendinti savo idėjas. M. Marozas teigia, kad kūrybiškumą galima išugdyti, bet tam labai daug įtakos turi aplinka, dėstytojai, visuomenė. Architektas A. Gabrys taip pat pripažįsta, kad architektui būtinų savybių neįmanoma „iškalti“ universitete. Reikia nuolat tobulėti, suprasti atsakomybę ir mokytis dirbti komandoje. Formuojant naują architektų komandą, neužtenka remtis pažymėjimais, atestatais ir pan. Svarbu žmogaus noras tobulėti, bendravimas su kitais, mokėjimas savarankiškai spręsti ir pastangos kuo geriau atlikti užduotis. „Komanda yra specialistų susibūrimo vieta, kur jie gali atskleisti ir panaudoti savo geriausias savybes“, – neabejoja A. Gabrys. Parengta pagal KTU Viešosios komunikacijos skyriaus pranešimą

Architektūros studijų programos studentai piešimo pratybose. KTU fotoarchyvo nuotr.

NE TIK PIRMAKURSIUI

Penki patarimai, kaip mokytis

Prasidėjus naujiems mokslo metams, laikas pradėti galvoti apie tai, ką vertėtų pasiimti iš studijų ir kaip tai padaryti efektyviai. Pristatome patarimus, kaip mokytis, kad sesijos metu netektų patirti nereikalingo streso.

Mokytis po truputį, bet dažnai. Turbūt visi savo kailiu patyrėme ar bent girdėjome apie bemieges naktis egzaminų sesijų metu. Įsiminti didžiulį kiekį informacijos per trumpą laiką gal ir įmanoma, bet blogiausia, kad ji galvoje išliks taip pat trumpai. „Mokymasis yra procesas, o procesui reikalingas laikas. Mokantis mažomis apimtimis ir dažnai galima lengvai išmokyti daugiau ir ilgesniam laikui. Juk svarbiausia, kad supratume informaciją, o supratimas ateina tik po kurio laiko. Labai svarbu skaityti, domėtis, aiškintis, žinios turi tarsi „susigulėti“. Labai tikėtina, kad būtent tai atneš geriausias įver-

tinimus egzaminų metu“, – sako Vilniaus Gedimino technikos universiteto docentė, Edukologinių kompetencijų grupės vadovė Ilona Valantinaitė.

Tikrinti žinias. Mokantis kartais, tikrai sunku suprasti, ar įsisavinai tikrai tas žinias, kurių tau reikia, ar tikrai gebi visą turimą informaciją sujungti į vientisą vaizdą. Taigi, geriausias būdas tuo įsitikinti – atlikti užduotis, atsakinėti į šios temos klausimus. „Tai galima vadinti refleksija, o ji – būtina mokymosi sąlyga. Tai yra procesas, padedantis nustatyti, kas padaryta, kas suprasta, kur suklysta, ko dar trūksta. Refleksija yra lyg mokymosi medžiagos, savo elgesio, įvykių apmąstymas ir loginių išvadų padarymas, siekiant išvengti klaidų ateityje. Tik dėl refleksijos mokymosi medžiaga virsta asmenybės dalimi“, – sako edukologė.

Naktį skirti poilsiui, o ne mokymuisi.

Rytas už vakarą protingesnis – byloja liaudies išmintis. Žinoma, vien tik ja pasikliauti nevertėtų, bet mokantis naktį gerų rezultatų pasiekti sunku. „Nepailsėjęs žmogus linkęs atsakyti sveikesnio maisto ir valgyti greitą maistą, kuris dar labiau apsunkina savijautą ir sulėtina mąstymą. Miego trūkumas skatina dažniau klysti ir mažina loginio mąstymo galimybes, sutrinka atmintis, reakcija. Taigi, nėra nė vieno argumento, kodėl vertėtų nepailsėjęs ateiti į koliokviumą ar egzaminą“, – sako I. Valantinaitė.

Valdyti laiką ir mokytis spręsti problemas. Ne tik studentai, bet ir jau visai subrendę žmonės dažnai yra linkę sudėtingesnius darbus atidėti vėlesniam laikui. Iki tol, kol jie „dega“, tenka sukstis itin greitai, nuo ko dažnai nukenčia darbo ar mokslo kokybė. „Kokybė neatsiranda greitai – jai reikia laiko ir įdirbio. Darbo rinkoje labiausiai vertinami

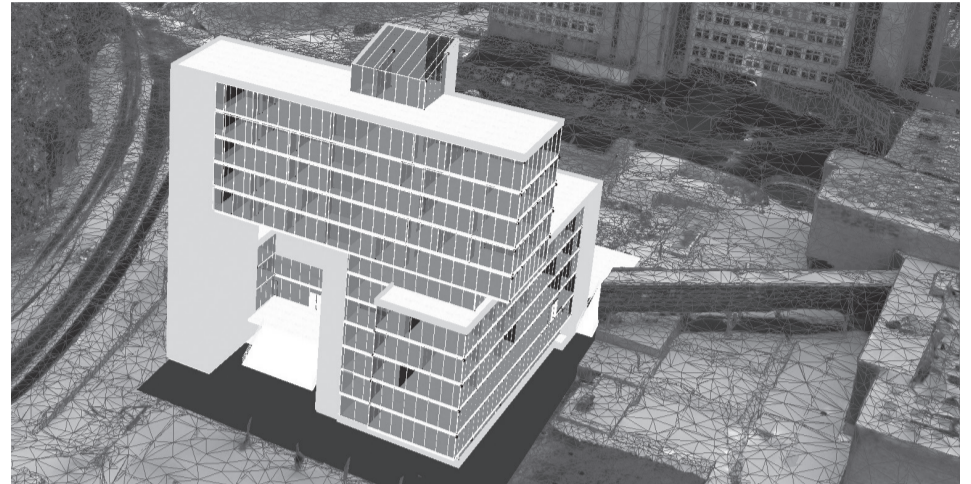
tie specialistai, kurie porą dienų prieš „deadline“ (dažniausiai taip vadiname datą, iki kurios reikia atlikti užduotį – *red. pastaba*) atiduoda parengtus projektus ir kitus darbus. Svajonių darbuotojais mokomasi būti jau studijų metu“, – sako VGTU docentė.

Bendradarbiauti su kolegomis ir dėstytojais. Pats laikas pamiršti mokyklos laikus, kai daugeliui tekdavo prisibijoti mokytojų ir mokytis tik dėl gerų pažymių. „Dėstytojas yra patarėjas, padėjėjas, konsultantas, padedantis studentui augti kaip asmenybei ir specialistui. Studentas – suinteresuotas žmogus, kuris nori imti žinias ir tobulėti. Darnus davimo ir ėmimo procesas įmanomas tik bendradarbiaujant, gerbiant ir palaikant vienam kitą“, – neabejoja VGTU Edukologinių kompetencijų grupės vadovė. Parengta pagal Vilniaus Gedimino technikos universiteto Viešosios komunikacijos direktijos pranešimą

VG TU kuria skaitmeninį miesto modelį

VG TU Saulėtekio miestelio skaitmeninio modelio prototipas

Modelį galima papildyti naujais statiniais KTU fotoarchyvo nuotr.

Ką būsto pirkėjas galės matyti pro dar nepastatyto buto langus? Kiek reikės mokėti už šildymą? Kaip sužinoti, kokia naujo restorano aplinka ir iš anksto apžiūrėti trimačius patiekalų vaizdus? Atsakymus į šiuos klausimus pateikia vadinamieji skaitmeniniai miestai. Vilniaus Gedimino technikos universiteto Statybos fakulteto docentas dr. Vladimir Popov papasakojo, kad universiteto mokslininkai sukūrė pirmąjį Lietuvoje VG TU Saulėtekio miestelio skaitmeninį modelį.

Šiais laikais retas kuris naudojami popieriniai žemėlapius. Įprasta rinktis internetinius 2D žemėlapius, kurie leidžia virtualiai pasivaikščioti miestų gatvėmis ir apžiūrėti pastatus. „Google Street View“ ar „Maps.lt“ yra tam tikra forma pateikiami skaitmeniniai miestų vaizdai. „Nors į tokius žemėlapius kartais bandoma įkelti trimačius tūrinius elementus, vis dėlto jie pateikia vadinamąją „suplokštintą“ informaciją 2D formate. Technologijos, su kuriomis dirbame šiuo metu, leidžia kurti 3D žemėlapius, t. y. šiuolaikinius skaitmeninius miestus“, – atkreipia dėmesį VG TU mokslininkas. Tokie modeliai ne tik tarnauja statybai, bet ir turi kitų panaudojimo galimybių, pradedant paveldosauga, energijos taupymu, spūščių kontrole ir baigiant žmonių saugumo užtikrinimu.

Anot V. Popov, skaitmeniniai miestų modeliai gali būti naudojami ne tik pažiūrėti, kaip atrodys naujas statinys: „Galima atlikti vėjo srautų analizę, pamatyti saulės šviesos

ir krentančio šešėlio pasiskirstymą, pastebėti labiausiai įkaistančias ir atšylančias pastatų vietas. Tokie duomenys gali parodyti būtinus renovuoti statinius ar vietas, kur galima statyti saulės kolektorius ir surinkti daugiau saulės energijos. Galima atlikti matavimus skirtus paveldui, kurie yra reikalingi senamiesčiuose ir aplink juos statomų pastatų aukščio kontrolei.“

Skaitmeninių miestų modeliai gali būti ypač naudingi specialiosioms tarnyboms – gaisrininkams, gelbėtojams, policininkams – sprendžiant saugumo klausimus. „Skaitmeninio miesto modelis suteikia galimybę, naudojantis animuotomis programomis, imituoti žmonių srautų judėjimą, prognozuoti eismo spūstis. Galima imituoti stichines nelaimes bei avarines situacijas, tirti ir išbandyti įvairius evakuacijos kelius ir būdus“, – pasakoja V. Popov.

Šiuolaikinis skaitmeninis miestas – remiantis pačiomis naujausiomis technologijomis sukurtas išmanusis miesto modelis, talpinantis galybę informacijos apie pastatus ir jų aplinką, kelius, žaliąsias zonas. 3D miesto maketas papildomas pastatų fasadų ir aplinkos nuotraukomis. Fotografuojama naudojant specialius prietaisus, padarant tūstančius vaizdų iš visų kampų, iš žemės ir oro. „3D žemėlapyje visi vaizdai atrodo kaip tikri. Keliais mygtukų paspaudimais galima atlikti elementariausius reikalingus matavimus, pavyzdžiui, pažymėti norimą pastato dalį ir lengvai suskaičiuoti, kiek

reikės medžiagų stogui pakeisti ar išteklių fasado langams nuvalyti“, – sako V. Popov.

Lietuvoje viešėjęs skaitmeninių miestų ekspertas iš Singapūro dr. Victor Khoo akcentavo, kad skaitmeninių miestų modeliai kuriami, atsižvelgiant į tai, kaip įvairūs žmonės naudoja informaciją, kas jiems reikalinga, kokios sritys įdomios – energija, transportas, aplinka ar pan. „Pagrindinis tikslas – sukurti tokį modelį, kurį savo poreikiams galėtų naudoti tiek valdžia, tiek paprasti žmonės.“ Singapūras siekia tapti pirmąja „išmaniąja“ pasaulio valstybe. Viena iš pagrindinių užduočių šiam tikslui pasiekti – suformuoti virtualų Singapūrą, kuriame

būtų pastatų ir antžeminės bei požeminės infrastruktūros 3D modeliai bei žemėlapius. Jis pripažino, kad Lietuva neatsilieka, sekama naujausiomis tendencijomis.

V. Popov teigimu, į modelį galima greitai įdėti dar tik projektuojamus naujus Saulėtekio miestelio pastatus ir pažiūrėti, kaip jie atrodys esamo užstatymo kontekste: „Galima atlikti net požeminį modeliavimą, nes modelis talpina ir požeminių tinklų planų informaciją. Turime visavertį VG TU miestelio modelio prototipą – ne tik kas yra ant žemės, bet ir kas yra po žeme. Kitas žingsnis galėtų būti visos sostinės modelis. Ne tik Singapūras, bet ir Vilnius gali būti skaitmeninis.“ ■

Gamtos tyrimų centras skelbia konkursus šioms pareigoms eiti:

- vyresniųjų mokslo darbuotojų – Ekonominės botanikos bei Cheminės ekologijos ir elgsenos laboratorijose;
- mokslo darbuotojų – Floros ir geobotanikos bei Cheminės ekologijos ir elgsenos laboratorijose;
- jaunesniųjų mokslo darbuotojų – Genotoksikologijos bei Floros ir geobotanikos laboratorijose.

Dokumentai pateikiami iki 2016 m. rugsėjo 30 d.
Daugiau informacijos: www.gamstoyrimai.lt

KVIEČIAME DALYVAUTI

9-ojoje Jono Prano Aleksos tarptautinėje tarpdisciplininėje mokslinėje konferencijoje „Šiuolaikinio kaimo vizija“, kuri įvyks 2016 m. rugsėjo 23–24 d.

Šiaulių universiteto centrinėje bibliotekoje (Vytauto g. 84)

Konferencijos tikslas: telkti įvairių mokslo sričių atstovus, tyrinėjančius užmiesčio teritorijų socioekonominę ir kultūrinę raidą, analizuojančius žemo urbanizacijos lygio ir neurbanizuotų vietovių raidos perspektyvas, gyventojų užimtumą, socialinę, politinę ir kultūrinę atskirtį bei galimybes ją likviduoti. Daug dėmesio numatoma skirti šiuolaikinei miesto – kaimo partnerystei.

Užmiesčio teritorijoms priskiriamos visos gyvenvietės, kuriose yra mažiau kaip 6 tūkst. nuolatinių gyventojų. Tai daugumos rajonų savivaldybių centrai, visi savivaldybės centro statuso neturintys miestai, miesteliai ir kaimo gyvenvietės.

Svarbiausi šių kasmet rengiamų konferencijų bruožai: mokslinės diskusijos tęstinumas ir galimybių koordinuoti įvairiose institucijose vykdomus tyrimus paieška.

Konferencijoje nagrinėjamos šios temos:

1. Šiuolaikinių sodybų ir gyvenviečių formavimas užmiesčio vietovėse.
2. Vietos veiklos grupių (VVG) ir vietos bendruomenių vaidmuo, kuriant naujas gyventojų

užimtumo galimybes.

3. Alternatyvaus (neagrarinio) verslo plėtra atokesnių rajonų centruose, mažesniuose miestuose ir miesteliuose.
4. Optimalus užmiesčio rekreacinių ir infrastruktūros išteklių panaudojimas, sveikos gyvensenos formavimas.
5. Užmiesčio gyventojų ekonominės, kultūrinės ir politinės atskirties mažinimas, vietos gyventojų socialinio aktyvumo skatinimas ir naujų vietinių lyderių ugdymas.
6. Užmiesčio jaunimo ir naujakurių profesinių perspektyvų plėtra.
7. Užmiesčio raidos lyginamieji tyrimai Lietuvoje, Latvijoje, Lenkijoje, Slovakijoje, Baltarusijoje, Kazachstane, JAV ir kt.

Konferencijoje bus **Jaunųjų užmiesčio vietovių raidos tyrėjų** sekcija, kurioje kviečiami dalyvauti bakalauro ir magistro studijų studentai. Bus eksponuojamos pastarąjį dešimtmetį paskelbtos užmiesčio tyrimų tematikai skirtos publikacijos: monografijos, mokslo studijos, mokomosios knygos, mokslo žurnalai. Konferencijos dalyviai galės susipažinti su tarptautine užmiesčio raidos tematikai skirtų fotografijų paroda.

Pranešimų formatai: skaidrių komplektas, vaizdajuostės ir pan. Numatoma konferencijos pranešimo trukmė: plenariniuose posėdžiuose – iki 30 min., sekcijose – iki 25 min. Konferencijos kalbos: lietuvių, anglų, rusų. Dalyvių registracija – 9–10 val. Konferencijos pradžia – 10 val. ■

Dar viena profesoriaus Ginučio Procutos dovana Šiaulių universiteto bibliotekai

Alina Šalavėjienė

„Vasario 16 diena ne vien Nepriklausomybės paskelbimo, bet ir mūsų vedybos diena, kuri pagimdė Eglę, o jinaį Antaną ir Juliuką – o mes visi mylim Lietuvą.“ Tai prof. Ginučio Procutos įrašas Šiaulių universiteto bibliotekai dovanotoje knygoje. 2016 m. vasario 16 d. data liko įrašyta leidiniuose, kuriuos knygų mecenatas dedikavo mūsų bibliotekai ir jos skaitytojams. Praėjusių metų spalio mėnesį džiaugėmės gavę Otavos universiteto profesoriaus (šiuo metu gyvenančio Toronte) 16 spaudinių siuntinį. Ir štai vos po septynių mėnesių – vėl nauja siunta. Šį kartą joje 34 leidiniai lietuvių, anglų ir prancūzų kalbomis. Džiaugiamės ir nuoširdžiai dėkojame prof. G. Procutai, kuris sulaukęs garbaus amžiaus (g. 1933) tebetęsia knygų kelią į gimtąjį kraštą.

Visų knygų titulinuose lapuose (dovanotojas pasirenka dažniausiai šią vietą) skaitytojai ras įrašą: „Šiaulių universiteto bibliotekai! Genius Procuta. Toronto, Kanada. Vasario 16, 2016.“ Toks trumpas įrašas yra tik penkiose knygose, o visos kitos dedikacijos – platesnės. Jose išryškėja profesoriaus santykis su konkrečia knyga, jos autoriumi, visuomeninio, politinio, kultūrinio gyvenimo aspektai, įvykiai, asmeninė patirtis, biografijos detalės, kartais galima sužinoti ir dovanojamos knygos istoriją. Kelių knygų įrašai pradėti žodžiais: „Su meile ir geriausiais linkėjimais...“ Beveik visi spaudiniai paženklinoti antspaudu: KNYGOS LIETUVAI EX LIBRIS GENIUS PROCUTA TORONTO KANADA (antspaudai yra įvairiose leidinių vietose).

Šioje siuntoje yra prof. G. Procutos straipsnis „Mokytojas sovietinėje Lietuvoje“. Tai 1974 m. Romoje išleistas atspaudas iš Lietuvos katalikų mokslo akademijos „Suvažiavimo darbų“ 8-ojo tomo. Apie lietuvių išeivių domėjimąsi savo tėvyne, jos praeitimi bei dabartimi liudija ne vienas įrašas įvairiais metais pasirodžiusiose knygose. Sovietmečiu Lietuvoje išleistų ideologizuotų knygų dedikacijose dovanotojas paaiškino, kodėl Vakaruose gyvenantiems lietuviams jos buvo reikalingos. 1972 m. M. Burokevičiaus knygoje „Lietuvos KP ideologinis darbas su inteligentija 1940–1965 m.“ jis rašo: „Aš nuo 1965 m. buvau Čikagos universiteto aspirantu. Man šitokia literatūra buvo reikalinga suprasti, kas dedasi Taryb. Lietuvoje.“ Knygos „Istorijos klastotojai: užsienio lietuvių nacionalistų koncepcijų kritika tarybų Lietuvos istorijos klausimais (1940–1974)“, išleistas 1976 m., komentare G. Procuta pabrėžia sovietinio režimo požiūrį į išeivius: „Ši knyga

parodo, kaip Taryb. režimas Lietuvoje sekė ir reagavo užsienyje gyvenančių lietuvių mokslininkų sovietų sistemos kritiką.“ Abiejų leidinių įrašuose prof. G. Procuta mini, kad juose kritikuojamas ir jis. Prisipažįsta, kad buvo prisidengęs Tautrimo slapyvardžiu. Šiose knygose skaitytojai ras knygos savininko pastabų, taisyčių, pažymėtų vietų.

Lietuvių tautos išgyventi istoriniai įvykiai aprašyti dar keliose atsiųstose knygose. Jų įrašai byloja ne tik apie prof. G. Procutos domėjimąsi tėvynainiais, bet ir apie asmeninį požiūrį į Lietuvos istorijos įvykius, išgyvenimus, vertinimus. Ypatingas dėmesys skiriamas Vokietijos DP stovyklų leidiniams. Dovanodamas B. Kviklio (pasirašiusio K. Pelėkio slapyvardžiu) knygą „Genocide: Lithuania's Threefold Tragedy“, išleistą 1949 m., G. Procuta akcentuoja ne tik lietuvių tautos, bet ir knygos istorinę reikšmę: „Labai svarbi reta knyga – mūsų krašto žmonių ir valstybės kančių ir neteisybės istorija. Dėl pokario nedateklų spausdina ant prasto popierio... Jos neskolinkite, laikykite bibliotekoje istorinėm tyrimų konsultacijom.“ Įrašas 1947 m. pasirodžiusioje H. Žemelio knygoje „Okupantų replėse“ atskleidžia dar ir prof. G. Procutos biografijos štrichą: „Svarbi ir reta knyga Lietuvos istorijai po vokiškuoju nacizmo jungu 1941–1944 metais, parašyta žmogaus, kuris ją patyrė ir nukentėjo. Su autorium dirbau „Akiračių“ mėnraščio redakcijos kolektyve Čikagoj 5 metus.“

1981 m. Maskvoje išleistas rinkinys „The Glade With Life-Giving Water“ – tai Lietuvos, Latvijos ir Estijos prozininkų kūriniai, išversti į anglų kalbą. Joje rašydamas dedika-

Ginutis Procuta 1959 m. prie Auklendo miesto meno galerijoje tuo metu surengtos Australijos lietuvių dailininkų darbų parodos ašios

cija, profesorius atkreipia dėmesį į tautinius simbolius, kurie atsiradavo ir sovietmečiu: „Taip pat pastebėkite, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos įvadų iliustracijos turi geltoną, žalią, raudoną ir atitinkančias Latvijos ir Estijos baltą, mėlyną ir juodą spalvas... ar kažką labai panašaus. Knygos viršelis yra papuoštas trišakiu inkaru. Inkaras Vakaruose yra simbolis Vilties. Menininkas lyg išpėjo, išpranašavo Pabaltijo išsilaisvinimą, kuris atėjo po 10 m., kai knyga buvo išleista.“

Rytų Prūsijos gyventojų tragediją skaitytojams yra atskleidęs žurnalistas B. Daunoras (slapyvardis Daubaras) 1954 m. „Nidos knygų klubo“ Londone išleistoje knygoje „Duonos beieškant“. Apie to krašto vaikų

Prof. Ginutis Procuta su vaikais, „kalbančiais lietuviškai ir gerbiančiais protėvių kultūrą“ (citata iš G. Procutos užrašo prie nuotraukos). Šiaulių universiteto bibliotekos archyvo nuotr.

likimą žinios ilgą laiką buvo labai menkos, savo istorijas vengė pasakoti ir tuos įvykius išgyvenę liudininkai. Dabar, išgirdę terminą „vilko vaikai“, žinome, kad kalbama apie vokiečių vaikus, plūstelėjusius iš Rytprūsių į Lietuvą po 1945 m. sovietų okupacijos. Šis leidinys – įrodymas, kad temą atskleisti būta bandymų, nors pasakojime „vilko vaikų“ terminas nevartojamas. Šios knygos tituliname lape prof. G. Procuta rašo: „Labai įdomi istorija, kaip pokaryje iš Rytų Prūsijos

vos inkunabulai“ (1975), M. Krupavičiaus „Lietuviškoji išeivija“ (1959), universiteto skaitytojai sužinos apie pažintį ar draugystę su jų autoriais. M. Krupavičiui skirti ypač šilti prisiminimai: „Gerbiamą Mykolą Krupavičių esu girdėjęs kažkurioje šventėje ir vieną kartą esu jį aplankęs su veikliu kolega Jonu Račkausku jo kukliame bute Čikagos priemiestyje Cicero. Jis paliko man „švento žmogaus“ ir didelio Lietuvos mylėtojo nepamirštamą išpūdį.“

Išsamūs dedikacijų tekstai leidžia pažinti dovanotoją, jo šeimos narius, kartu atskleidžia ir žmogiškųjų vertybių supratimą. Įrašas leidinyje „Catalogue of Exhibition“ (1993): „Man yra tekę būti Pr. Gudyno Restauracijos Centre bent tris kartus. Mane sužavėjo jų istorinių ir meninių objektų gražinimas gyventi antrą kartą. Mūsų anūkai su mano priesakais ten nuvyko pirmą kartą. Atvykę į senelio vaikystės miestą ir jie taip pat buvo sužavėti. Nenuostabu, kad aš Gudyno Rest. Centą remiu atitinkamomis knygomis ir žurnalais.“

Prisiminimais apie Vilnių profesorius dalijasi albume „Vilniaus universiteto kiemeliais“ (2003): „Vilniaus universiteto kiemų architektūrinės romantikos. Genius Procuta, vaikystę praleidęs Gedimino mieste, jo gatvių ir kiemų labirinte.“ Dovanodamas R. Côté knygą „Anton Tchekhov“ (2005), atranda vardų sąsajas: „Čekovas „prancūziškai“! Mūsų vyriausio anūko vardas Antanas taip, kaip vyriausio brolio sūnaus. Mūsų tėvas irgi buvo Antanas. Prof., kuris atsikvietė dėstyti Otavos universitete, buvo Antanas Ramūnas Paplauskas.“

Iš įrašo ant 2009 m. reklaminio kalendoriaus viršelio sužinome apie profesoriaus brolių ir sūnėnų: „Mano vyr. brolio architekto Vaclovo Procutos vyr. sūnaus raštinė Hamiltone, Naujojoje Zelandijoje.“ Neslepama meilė ir sentimentai Lietuvai albume „Piero della Francesca“ (1970): „Mes su Dalia pradėjome keliauti po Europą, būdami apie 40 m.. Mūsų dukra Eglė (gerai baigusi gimnaziją) iš mūsų gavo trijų savičių kelionę po Italiją. <...> iš ten ragino mus nuvažiuoti į „bella Italia“, kuri tapo mūsų daugiausiai išvažinėta nuo Veronos šiaurėje iki Sicilijos

Jerzy Giedroyc biografija lietuvių kalba

Magdalena Grochowska. (2016). Jerzy Giedroyc. Vilnius: 640 p. Vertė Kazys Uscila. Dailininkas: Albertas Broga.

Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro informacijoje apie naująjį leidinį rašoma: „Tai spalvingas dinamiškas pasakojimas apie Jerzy Giedroyc, Mezon Lafito kunigaikštį, kaip kartais jį vadindavo bendradarbiai ir bendraminčiai, Lietuvos kunigaikščių Giedraičių giminės palikuonį. Tai panoraminis portretas jo kartos intelektualų, pasaulinio lygio kūrėjų ir politikų, su kuriais Jerzy Giedroyc dirbo, kūrė, diskutavo, ginčijosi, pykosi, ir taip kreipė Lenkijos, Lietuvos, visos Vidurio ir Rytų Europos kultūrą, literatūrą, meną, politiką demokratijos ir pažangos keliu. Tai ir Jerzy Giedroyc sukurtas Literatūros instituto, garsaus Paryžiuje ėjusio mėnraščio „Kultūra“, kitų jo leistų ir redaguotų leidinių istorija.“

Magdalenos Grochowskos knyga „Jerzy Giedroyc“ – išsami didžiojo Lietuvos bičiulio ir patrioto Jerzy Giedroyc biografija. Šios knygos išleidimas 2016 m. yra ypač svarbus, nes tai – jubiliejiniai Jerzy Giedroyc metai: liepos 27-ąją sukako 110 metų nuo jo gimimo.

Jerzy Giedroyc (1906–2000) – lenkų publicistas, politikas, emigracijos veikėjas, Varšuvos universitete studijavęs teisę ir istoriją. Prasidėjęs Antrajam pasauliniam karui, buvo evakuotas, tapo Karpātų brigados nariu, dalyvavo mūšiuose Egipte. Po karo įsikūrė Paryžiuje ir čia nuo 1947 m. leido mėnraštį „Kultūra“. Jo dėka buvo tvirtinamas stiprus, bet ne nacionalistinis Lenkijos valstybingumas, skatinami draugiški Lenkijos santykiai su kaimynais. Jerzy Giedroyc daug dėmesio skyrė Lietuvos Didžiajai Kunigaikštystei ir jos paveldui, buvusios LDK tautų dabartinėms problemoms, rūpinosi draugiškais Lietuvos ir Lenkijos, lietuvių ir lenkų santykiais, aktyviai rėmė Lietuvos kovą dėl nepriklausomybės.

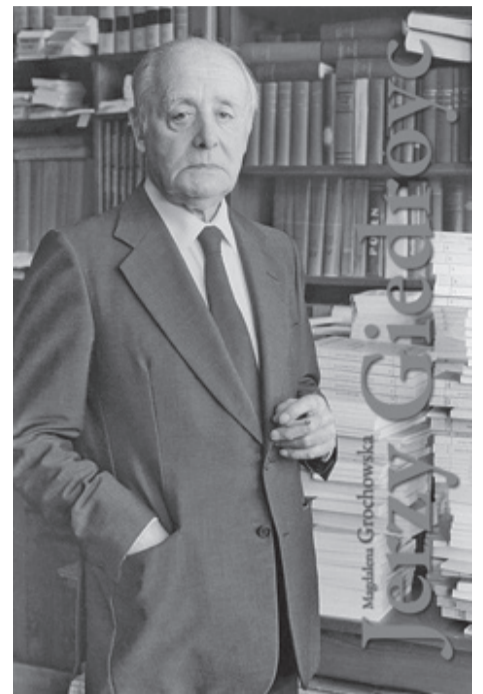
Jerzy Giedroyc buvo didis lenkas, bet taip pat ir didis lietuvis. Ne vien todėl, kad garsi jo giminė kilusi iš Lietuvos gilumos – iš pačios Žemaitijos, ir kad jis visada didžiūdavo savo kilme. Tikru lietuviu jį galima laikyti todėl, kad jis mylėjo Lietuvą, troško mūsų tautai gerovės ir be paliovos skatino kuo geresnius Lietuvos ir Lenkijos santykius. Lenkai jį vadino politiniu barometru, nes J. Giedroyc toliaregiškai numatydamas pasaulio pokyčius, tiek Lenkijos vidaus gy-

venimo eigą ir net Lietuvai galimas grėsmes.

Didžiulį dėmesį ši išskili asmenybė skyrė Lenkijos santykiams su kaimynais Rytuose, ypač su Lietuva. Jerzy Giedroyc nuolat akcentuodavo, kad pačios Lenkijos interesas yra santarvė tarp mūsų tautų. Europai ir Amerikai Lenkija bus tiek svarbi, kiek sugebės gražiai sutarti su Lietuva ir Ukraina. Jis sakė: „Būtina nugalėti sentimentus, tarpusavio nesutarimus, dėl istorinių įvykių susiklosčiusią neapykantą tarp lenkų ir ukrainiečių, lenkų ir lietuvių. Lenkai privalo atsisakyti Lvovo ir Vilniaus, nors ir kaip tai nemalonu tiems, kurie ten gimė. Dėl ateities nevalia reikšti pretenzijų Lietuvai, Ukrainai. Jau tik todėl, kad ten iki šiol prisimenamos Lenkijos federalinės idėjos... Lietuvos nepriklausomybė dar labai gležna, tad Lenkijos pareiga ištiesti jai draugišką ranką. Jei Lietuvoje dar pastebimas koks nors nacionalizmas, jį reikia pateisinti, nes šios valstybės egzistavimui gresia kur kas daugiau pavojų negu Lenkijai. Į Baltijos valstybes ir Ukrainą Lenkija turi žiūrėti kaip į lygiateisius partnerius ir turi įrodyti tai savo darbais, ne vien žodžiais.“

Reikšmingiausi J. Giedroyc darbu laikomas žurnalo „Kultūra“ įkūrimas, kurio redaktorius ir siela jis buvo iki paskutinio atodūlio. Žurnalas tapo kovos su komunizmu simboliu, nesiliovė kritikavęs sovietizmą, ugdė socialistinės Lenkijos opoziciją. Jo mintimis gyveno ne tik lenkų disidentai. „Kultūra“ jau nuo pokario skleidė pasauliui informaciją apie Lietuvą. Žurnalas supažindindavo su lietuvių disidentų veikla, pasakojo apie suėmimus bei represijas, taip pat ir psichiatrijos ligonines, kuriose būdavo uždaromi režimo priešininkai, apie kunigų ir intelektualų persekiojimus dėl jų neva klerikalizmo, nacionalizmo. 1947–1986 m. „Kultūra“ ir „Istorijos sąsiuviniai“ išspausdino net 175 straipsnius, skirtus Lietuvai. Prancūzijoje J. Giedroyc bei jo bendraminčių įsteigtas Literatūros institutas išleido daugiau kaip 500 knygų, kurios buvo uždraustos ano meto Lenkijoje.

J. Giedroyc spausdino ir globojo Czesław Milosz, Witold Gombrowicz, Tomą Venclovą bei kitus emigracijoje atsidūrusius poetus ir rašytojus. „Lenkijos sąžine“ anuomet va-

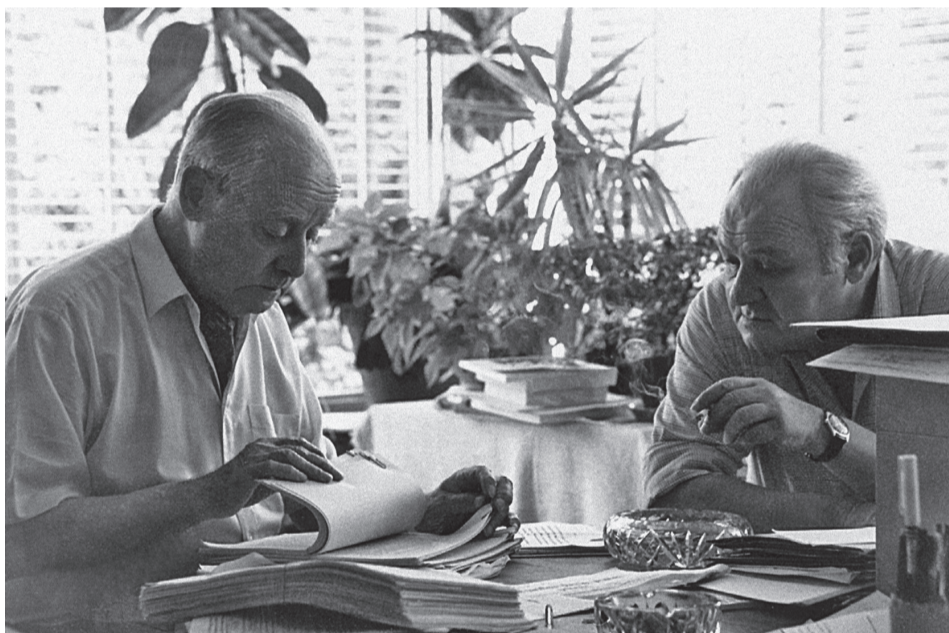

Magdalenos Grochowskos knygos „Jerzy Giedroyc“ lietuviškojo leidimo viršelis

dintas Jerzy Giedroyc buvo įsitikinęs, kad nėra didesnio turto už savą nepriklausomą valstybę, tad būtina ją saugoti visomis išgalėmis, o jai ir tautai svarbiausios vertybės – demokratija ir tolerancija.

Iš lietuvių didikų kilęs Jerzy Giedroyc Lenkijoje buvo laikomas nepaprastu autoritetu. Jį vadindavo tiesiog Redaktoriumi arba Kunigaikščiu – būtinai rašant didžiosiomis raidėmis – ir visi iškart žinodavo, apie ką kalbama, nors kunigaikščių palikuonių Lenkijoje daug. Nuolat buvo cituojamos jo mintys, požiūriai, ir jį juos beveik visada buvo atsižvelgiama.

Magdalenos Grochowskos knygoje „Jerzy Giedroyc“ pateikiama plati XX a. antrosios pusės istorinio, politinio, kultūrinio gyvenimo panorama. Pasakojama apie J. Giedroyc bendradarbiavimą su daugybe pasaulinio lygio literatų, kultūros veikėjų, politikų. Lenkijoje išleista serijos „Autoritetai“ knyga yra išsami, daugybe istorinių dokumentų, bibliografinių šaltinių, rašytojų, kultūros ir politikų liudijimais pagrįsta Jerzy Giedroyc biografija.

Jerzy Giedroyc ir Gustawas Herlingas Grudzinskis „Kultūros“ namo žiemose, 1987 m.

B. Paczowskio nuotr. Literatūros instituto archyvas

Dar viena profesoriaus Ginučio Procutos dovana Šiaulių universiteto bibliotekai

■ Atkelta iš 10 p.

pietuose ir pamiltas kraštas Europoje (žinoma, su viena išimtimi – Lietuva).“

Atskirai norisi paminėti knygas holokausto tema, nes jas prof. G. Procuta dažnai dovanoja įvairioms Lietuvos bibliotekoms. Kodėl tai daro, atskleidžia paaiškinimas, įrašytas knygos „Gyvybę ir duoną nešančios rankos“ (sąs. 1, 1997) tituliniam lape: „Aš daugiau kaip 30 metų tyrinėjau žydų gelbėjimą Lietuvoje per vokiečių okupaciją.“ Šių knygų komentaruose pateikia daugiau informacijos, nurodo kai kuriuos puslapius, kur skaitytojas turėtų rasti svarbių žinių, išsako savo nuomonę, jei nesutinka su knygos autoriais ar rengėjais. Jaunimui skirtoje V. Kaplano knygoje „One More Border“

(2004) jis atkreipia dėmesį į vieno dokumento svarbą: „Nors ši knyga apie Lietuvos (Klaipėdos) žydų šeimos išsigelbėjimą yra skirta jaunimui, čia 18–19 psl. pirmą kartą išspausdinta lietuviško dokumento faksimilė. Šis dokumentas išgelbėjo keletą tūkstančių žydų ir Kaplanų šeimą, kuri šio dokumento dėka atsidūrė Kanadoje. <...> Asmeniškai pažįstu šios knygos autorių – Kaplano anūką William“. Vieno 40 puslapių J. Bernstein leidinio „The Life of American Jew in Racist Marxist Israel“ (1984) dedikacijoje prof. G. Procuta pabrėžia jo išskirtinumą: „Jei autorius nebūtų Amerikos žydas, šį pamfletą sionistai pavadintų antisemitiniu. Vis vien jis yra įdomus, parodantis vieno žmogaus (žydo iš Amerikos) nusivylimą gyvenimu ir politika Izraelyje.“

Be minėtų knygų, prof. G. Procuta dar atsiuntė J. Kalvelio fotografijos parodos katalogą, O. Milašiaus ir V. Mozūriūno poezijos rinkinius, V. Krėvės „Pagundą“, išleistą anglų kalba, kelionių aprašymų knygų, Kanados istoriją prancūzų kalba.

Knygotyrininkams, bibliofilams ar tiesiog knygų mylėtojams visada smagu atrasti „suasmenintą“ knygą. Tokios yra visos prof. G. Procutos dovanojamos knygos. Jose esantys įrašai ir antspaudai knygą tarsi sušildo, perteikia jos savininko individualumą. Patekusios į kitų skaitytojų rankas, skaitymo malonumu jos dalijasi iš naujo, ypač kai galima justi, kaip jas vertino dovanojė žmogus.

Knygų mecenatas spaudiniais praturtino ne vieną Lietuvos biblioteką. Laiške Šiaulių

universiteto bibliotekos direktorei Aušrai Mingailienei G. Procuta rašė, kad dovanojo apie 10 tūkstančių leidinių daugiau nei 20-čiai įstaigų. Žinoma, knygos buvo dovanojamos ir jam. Į Šiaulių universiteto biblioteką parkeliavo Plungės viešosios bibliotekos kolektyvo su nuoširdžia dedikacija-palinkėjimu 1997 m. prof. G. Procutai dovanta E. Ravickienės knyga „Šimtmečių takais“. Šiame leidinyje profesoriaus įrašytus žodžius, skirtus Šiaulių universiteto bibliotekai, turbūt būtų galima skirti kiekvienam jo dėka į Lietuvą atkeliavusiam spaudinui: „Ši knyga yra man dvigubai brangi, bet mano dienos ir sveikata tirpsta... o aš su savimi pasiimti gi negalėsiu, todėl palieku Jums.“ *Autorė yra Šiaulių universiteto bibliotekos vyriausioji bibliotekininkė*

IN MEMORIAM

Nepriklausomybės Akto signataras Gintautas Iešmantas

Rugsėjo 4 d., eidamas 87-uosius, po sunkios ligos mirė Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras, žurnalistas, poetas Gintautas Iešmantas.

G. Iešmantas gimė 1930 m. sausio 1 d. Vilkaviškio rajone, Šūklių kaime. 1943 m. baigė Griškabūdžio mokyklos šešis skyrius,

1949 m. – Šakių gimnaziją. 1953 m. Vilniaus valstybiniame pedagoginiame institute įgijo lietuvių kalbos ir literatūros mokytojo specialybę. Baigęs institutą, dirbo žurnalistu įvairiose redakcijose. Keletą metų buvo „Žinijos“ draugijos Vilniaus m. organizacijos sekretorius.

1974 m. rugsėjo 6 d. G. Iešmanto bute buvo atlikta krata, konfiskuota poezija, kurią rašė nuo 1947 m. Dėl joje reikštų laisvės siekimų jis buvo pašalintas iš „Komjaunimo tiesos“ laikraščio redakcijos ir Lietuvos žurnalistų sąjungos. Įsidarbinęs Knygų rūmuose bibliografu, G. Iešmantas įsitraukė į pagrindinę veiklą, bendradarbiavo pagrindiniame laikraštyje „Perspektyvos“. Už šią veiklą 1980 m. kovo 17 d. buvo suimtas ir nuteistas 6 metams griežtojo režimo lagerio ir 5 metams tremties. Kalintas Permės srities lageriuose, po to ištremtas į Komijos ATSR. Tuo metu buvo priimtas garbės nariu į Anglijos ir JAV nacionalinius PEN klubus, tapo Lietuvos Helsinkio grupės nariu.

1988 m. lapkričio pradžioje iš tremties

paleistas, reikalaujant užsienio ir Lietuvos visuomenei. Grįžęs į Vilnių G. Iešmantas įsitraukė į Sąjūdžio veiklą, prisidėjo prie Lietuvos socialdemokratų partijos atkūrimo, buvo „Lietuvos socialdemokrato“, vėliau „Lietuvos žinių“ redaktorius. 1990 m. vasario 24 d. išrinktas į LTSR Aukščiausiąją Tarybą Kalvarijos rinkimų apygardoje Nr. 126. 1990 m. kovo 11 d. balsavo už Lietuvos Nepriklausomos valstybės atkūrimą. Dirbo Švietimo, mokslo ir kultūros komisijoje. Nuo 1990 m. birželio 13 d. buvo Laikinosios komisijos pataisos darbų įstaigų veiklai tikrinti narys. Nuo 1990 m. rugsėjo 4 d. – Aukščiausiosios Tarybos antrosios sesijos posėdžių balsų skaičiavimo komisijos narys. 1999 m. vasario 1 d. dekretu Nr. 311 apdovanotas Vyčio Kryžiaus III laipsnio ordinu, 2000 m. liepos 1 d. dekretu Nr. 929 Lietuvos valstybės atkūrimo 10-mečio proga apdovanotas Lietuvos Nepriklausomybės medaliu.

1992 m. G. Iešmantas pasitraukė iš aktyvaus politinio gyvenimo. Dirbo kūrybinį

darbą, rašė į spaudą, leido poezijos knygas. Priklausė Lietuvos žurnalistų sąjungai. Buvo Lietuvos socialdemokratų partijos tarybos narys. Nuo 2004 m. – Lietuvos rašytojų sąjungos narys. 1990 m. pabaigoje išėjo pirmoji G. Iešmanto poezijos knyga „Prisikėlimo šventė“, kurioje išspausdinti lageriuose ir tremtyje parašyti eilėraščiai. G. Iešmantas yra išleidęs daugiau kaip 20 poezijos knygų.

Apie Kovo 11-ąją G. Iešmantas yra pasakęs: „Yra nepajudinama objektyvi tiesa: tautos laisvė ir nepriklausomybė gimė jos kovoje už tą laisvę. Man pačiam Kovo 11-oji yra mano gyvenimo viršūnė.“ Netekome žmogaus, kovojusio už Lietuvos nepriklausomybę, prisidėjusio prie jos įtvirtinimo. G. Iešmantas buvo kuklus, gerbiamas kolegų ir jį pažinojusių. Užaugino du sūnus. G. Iešmantas palaidotas Antakalnio kapinėse, Vilniuje. *Parengta pagal Lietuvos Respublikos Seimo rugsėjo 4 d. pranešimą*

Lietuvos mokslų akademijos narys Aleksandras Vasiliauskas
(1940 m. sausio 25 d. – 2016 m. rugsėjo 12 d.)

Eidamas 77-uosius metus, mirė Lietuvos mokslų akademijos narys, matematikas, profesorius habilituotas ekonomikos mokslų daktaras Aleksandras Vasiliauskas.

A. Vasiliauskas gimė 1940 m. sausio 25 d., Žvirgždžių kaime, Varnių valsčiuje. 1946–1958 m. mokėsi Pavandenės Pavandenės vidurinėje mokykloje, tapo šios mokyklos pirmosios laidos abiturientu. 1958–1965 m. studijavo matematiką Vilniaus universiteto Fizikos-matematikos fakultete. 1972 m. Maskvoje, Lomonosovo universiteto Ekonomikos fakultete apgynė ekonomikos mokslų kandidato laipsnio disertaciją; 1977 m. SSRS Mokslų akademijos

Centriniame ekonomikos ir matematikos institute – ekonomikos mokslų daktaro disertaciją. 1980 m. Vilniaus universitetas jam suteikė profesoriaus vardą. 1991–2009 m. buvo Lietuvos mokslų akademijos (LMA) narys ekspertas, 2009–2011 m. – LMA narys korespondentas; 2011–2015 m. – LMA tikrasis narys, nuo 2015 m. – LMA narys emeritas, 2009–2016 m. – LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirmininkas, LMA prezidento narys.

Moksliniai tyrimai: ekonominės informacijos teorijos, valdymo ir planavimo informacinių sistemų, Lietuvos integracijos į Europos Sąjungą, šalies ekonomikos plėtros veiksnių ir strategijos, firmų ir įmonių strateginio valdymo problemos. Profesorius A. Vasiliauskas parengė 8 ekonomikos mokslų kandidatus (socialinių mokslų daktarus), buvo daugelio doktorantūros komitetų narys. Paskelbė per 120 mokslinių darbų, vienas arba su bendraautoriais parašė 8 knygas.

A. Vasiliauskas turėjo didelę mokslinio darbo organizavimo ir praktinio ekonominio darbo patirtį: 1978–1989 m. buvo LTSR valstybinio plano komiteto Liaudies ūkio planavimo ir ekonomikos mokslinių tyrimų instituto direktorius, 1993–1994 m. – Lietuvos Respublikos Prezidento Algirdo Mykolo Brazausko patarėjas ekonomikos klausimais, 1994–1995 m. – Lietuvos Respublikos ekonomikos ministras, 1997–1999 m. – Lietuvos mokslų akademijos Europos integracijos

tyrimų centro direktorius. 1999–2008 m. Lietuvos mokslų akademijos Ekonomikos instituto vyriausiasis mokslinis darbuotojas, o 2008–2009 m. – šio instituto direktorius. Tvirtai sutardamas su akademiku Eduardu Vilku dėl nuostatos, kad kuo liberalesnė ekonomika, tuo joje aktualesnis yra valstybės vaidmuo, abu daug pastangų skyrė Lietuvos ekonomikos plėtros ilgalaikėms strategijoms rengti ir įgyvendinti. Kartu vadovavo ekspertų grupėms, rengiančioms Lietuvos ekonomikos plėtros ilgalaikes strategijas iki 2015 ir 2020 m., Lietuvos nacionalinę energetikos strategiją iki 2020 m. A. Vasiliauskas buvo Vilniaus (1980–1993) ir Kauno technologijos (1996–2006) universitetų profesorius, Kauno technologijos universiteto tarybos pirmininkas (2000–2006).

Prof. A. Vasiliauskas aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje, skaitė paskaitas įvairiose auditorijose ir dalyvavo mokslininkų susitikimuose su visuomene, televizijos ir radijo laidoje, skelbė mokslo sklaidos publikacijas laikraščiuose, žurnaluose, interneto svetainėse. Kaip mokslinis ekspertas rengė ir teikė politikams bei valdžios institucijoms savo vertinimus ir pasiūlymus įvairiais valstybės ekonominės ir socialinės politikos klausimais. Kaip LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirmininkas subūrė 10 skyriaus narių kolektyvinei studijai, atskleidžiančiai svarbiausias grėsmes Lietuvos valstybės ir vi-

suomenės sėkmingai raidai. Studijos rezultatai paskelbti visuomenei trilogijoje „Nerimas“, išleistoje 2012, 2014 ir 2015 metais.

A. Vasiliauskas buvo Lietuvos pramoninių konfederacijos komisijos pirmininkas Vytauto Andriaus Graičiūno nominacijai teikti už vadybos mokslininkų ir praktikų nuopelnus (2006–2011). Lietuvos banko ir LMA komisijos pirmininkas Vlodo Jurgučio premijai teikti už reikšmingus pastarųjų penkerių metų mokslo darbus Lietuvos bankininkystės, finansų, pinigų ir makroekonomikos srityse (2013–2015). LR Seimo komisijos narys skirti Nepriklausomybės stipendijas humanitarinių ir socialinių mokslų srities jauniems mokslininkams (2000–2015). Už nuopelnus Lietuvai ir už Lietuvos vardo garsinimą pasaulyje 2007 m. apdovanotas Ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi.

Akademikas Aleksandras Vasiliauskas daug nuveikė, pertvarkant atgimusios Valsybės ekonomiką, įnešė didžiulį indėlį į ekonominės informacijos teorijos ir jos taikymų sritis. Jis pelnė visuomenės, kolegų ir mokiinių pagarbą. Tai buvo pilietiškasis, išskirtinių įžvalgų ir erudicijos žmogus, turėjęs nepaprastą humoro jausmą. Šviesus Akademiko Aleksandro Vasiliausko atminimas ilgam išliks Jį pažinojusių ir su juo ilgus metus dirbusiųjų širdyse. *Lietuvos mokslų akademija*

Lietuvos mokslininkų laikraščio projektui „Pažinimo ir ugdymo erdvė: mokslininkai – visuomenei“ vykdyti Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas 2016 m. skyrė 10 tūkst. eurų. „Mokslo Lietuvos“ redakcija

Mokslo Lietuva

Vyriausiasis redaktorius Jonas Jasaitis
Stilistė-korektorė Jolanta Niaurienė
Dizainerė Giedrė Zaveckienė

Redakcinė kolegija: Valentinas Baltrūnas, Vygintas Gontis, Valentas Daniūnas, Raimundas Dužinskas, Rimas Norvaiša, Andrius Puksas, Milena Medineckienė, Emilis Urba, Janina Valančiūtė, Alvydas Baležentis, Nelė Jurkėnaitė, Dalia Shilas (PLB), Eugenijus Stumbrys
Redakcijos adresas: J. Basanavičiaus g. 6, LT-01118 Vilnius
El. paštas mokslolietuva@gmail.com
Tel. (8 5) 212 1235, laikraštis internete: www.mokslolietuva.lt
Redakcija gerbia savo autorių nuomonę ir mintis, net jei ne visada joms pritaria. Perspausdinant ar naudojant laikraščio „Mokslo Lietuva“ ir jo internetinio puslapio <http://www.mokslolietuva.lt> paskelbtą medžiagą būtina nuoroda į „Mokslo Lietuvą“. Laikraštis platinamas tik prenumeratoriams ir redakcijoje.

ISSN 1392-7191
Leidžia
UAB „Mokslininkų laikraštis“
SL Nr. 169
Spausdino
UAB „Petro ofsetas“
Savanorių pr. 174D, LT-03153, Vilnius
Tiražas 500 egz.